Íå ïàê³äàéöå æ ìîâû íàøàé áåëàðóñêàé, êàá íå ¢ì¸ðë³!
ÔÐÀÍÖ²ØÀÊ ÁÀÃÓØÝÂ²×

Äàðàã³ÿ ñÿáðû “Íàøàãà ñëîâà”!

ßê ³ àáÿöàëàñÿ íà ç’åçäçå, çà êîøò âåäàìàñíàé ïàäï³ñê³ äëÿ øêîë êîëüêàñöü ïàäï³ñ÷ûêà¢ ó ë³ñòàïàäçå çíà÷íà âûðàñëà ³ äàñÿãíóëà ïðûâû÷íàãà íåêàë³ àêðýñó “êàëÿ òûñÿ÷û”. Íàæàëü, ñàìàñòîéíà òîëüê³ Ìåíñê ïàâÿë³÷ûë ïàäï³ñêó íà 9 ÷àëàâåê, à Îðøà ÷àìóñüö³ íà 5 ÷àëàâåê çí³ç³ëà. Òàìó çàäà÷à àðãàí³çàöûé - ïðàöÿãâàöü ïðàöó ç ñÿáðàì³ ÒÁÌ. Ëîçóíã “Ïàäï³ñà¢ñÿ ñàì - ïàäï³øû ñóñåäà” àêòóàëüíû ÿê í³êîë³.

	Êàñòðû÷í³ê	Ë³ñòàïàä
Áåðàñöåéñêàÿ âîáëàñöü:		
Áàðàíàâ³÷û ð.â.	17	17
Áÿðîçà ð.â.	8	8
Áåëààç¸ðñê ð.â.	1	1
Áÿðýñöå ãîð.	6	6
Ãàíöàâ³÷û ð.â.	-	18
Äðàã³÷ûí ð.â.	-	-
Æàá³íêà ð.â.	-	-
²âàíàâà ð.â	1	1
²âàöýâ³÷û ð. â.	4	4
Êàìÿíåö ð.â.	1	1
Êîáðûí ãîð.	2	2
Ëóí³íåö ãîð.	2	2
Ëÿõàâ³÷û ð.â.	1	1
Ìàëàðûòà ð.â.	1	1
Ï³íñê ãîð.	8	6
Ïðóæàíû ð.â.	7	19
Ñòîë³í ð.â.	-	-
Óñÿãî:	69	87
Â³öåáñêàÿ âîáëàñöü:		
Áåøàíêîâ³÷û ð.â.	-	-
Áðàñëà¢ ð.â.	1	1
Â³öåáñê ãîð.	17	17
Â³öåáñê ÐÂÏÑ	1	1
Âåðõíÿäçâ³íñê ð.â.	5	5
Ãëûáîêàå ð.â.	9	9
Ãàðàäîê ð.â.	4	4
Äîêøûöû ð.â.	3	3
Äóáðî¢íà ð.â.	-	-
Ë¸çíà ð.â.	1	1
Ëåïåëü ð. â.	1	1
Ì³¸ðû ð.â.	1	1
Íàâàïîëàöê ãîð.	18	18
Îðøà ãîð.	18	13
Ïîëàöê ãîð.	3	3
Ïàñòàâû ð.â.	4	5
Ðàññîíû ð.â.	1	1
Ñÿííî ð.â.	1	1
Òàëî÷ûí ð.â.	1	1
Óøà÷û ð.â.	2	2
×àøí³ê³ ð.â.	1	1
Øàðêî¢ø÷ûíà ð.â.	7	7
Øóì³ë³íà ð.â.	-	-
Óñÿãî:	99	95
Ìåíñêàÿ âîáëàñöü:		
Áåðàç³íî ð.â.	2	2
Áàðûñà¢ ãîð.	5	5
Â³ëåéêà ãîð.	1	1
Âàëîæûí ãîð.	7	7
Äçÿðæûíñê ð.â.	8	9
Êëåöê ð.â.	-	22
Êðóïê³ ð.â.	3	3
Êàïûëü ð.â.	1	22
Ëàãîéñê	4	5
Ëþáàíü ð.â.	1	1
Ìåíñê ãîð.	211	220
Ìåíñê ÐÂÏÑ	8	7
Ìàëàäçå÷íà ãîð.	9	9
Ìÿäçåëü ð.â.	5	4
Ïóõàâ³÷û ÐÂÏÑ	4	4
Íÿñâ³æ ð.â.	25	25
Ñìàëÿâ³÷û ð.â.	2	2
Ñëóöê ãîð.	7	8
Ñàë³ãîðñê ãîð.	16	16

	Êàñòðû÷í³ê	Ë³ñòàïàä
Ñò. Äàðîã³ ð.â.	-	-
Ñòî¢áöû ð.â.	4	24
Óçäà ð.â.	1	13
×ýðâåíü ð.â.	2	2
Óñÿãî:	326	411
Ãîìåëüñêàÿ âîáëàñöü:		
Áóäà-Êàøàë¸âà	3	3
Áðàã³í ð.â.	-	-
Âåòêà ð.â.	1	1
Ãîìåëü ãîð.	21	21
Ãîìåëü ÐÂÏÑ	-	-
Äîáðóø ð.â.	1	1
Åëüñê ð.â.	1	1
Æûòêàâ³÷û ð.â.	14	14
Æëîá³í ãîð.	1	1
Êàë³íêàâ³÷û ãîð.	1	1
Êàðìà ð.â.	1	1
Ëåëü÷ûöû ð.â.	-	-
Ëîå¢ ð.â.	-	-
Ìàçûð ãîð.	2	2
Àêöÿáðñê³ ð.â.	1	1
Íàðî¢ëÿ ð.â.	1	1
Ïåòðûêà¢ ð.â.	1	1
Ðý÷ûöà ãîð.	1	1
Ðàãà÷î¢ ãîð.	1	1
Ñâåòëàãîðñê ãîð.	1	1
Õîéí³ê³ ð.â.	-	-
×à÷ýðñê ð.â.	1	1
Óñÿãî:	53	53
Ãàðàäçåíñêàÿ âîáëàñöü:		
Áåðàñòàâ³öà	3	3
Âà¢êàâûñê ãîð.	8	8
Âîðàíàâà ð.â.	19	19
Ãàðîäíÿ ãîð.	35	36
Ãàðîäíÿ ÐÂÏÑ	18	18
Äçÿòëàâà ð.â.	9	20
Çýëüâà ð.â.	-	13
²¢å ð.â.	16	16
Êàðýë³÷û ð.â.	3	18
Ìàñòû ð.â.	3	9
Íàâàãðóäàê ãîð.	1	20
Àñòðàâåö ð.â.	3	3
Àøìÿíû ð.â.	3	20
Ñìàðãîíü ãîð.	5	13
Ñëîí³ì ãîð.	6	6
Ñâ³ñëà÷ ð.â.	4	4
Ø÷ó÷ûí ð.â.	2	2
Ë³äà	45	45
Óñÿãî:	183	273
Ìàã³ë¸¢ñêàÿ âîáëàñöü:		
Áàáðóéñê ãîð.	3	2
Áÿëûí³÷û ð.â.	-	-
Áûõà¢ ð.â.	1	1
Ãëóñê ð.â.	1	-
Ãîðê³ ãîð.	1	2
Äðûá³í ð.â.	-	-
Ê³ðà¢ñê ð.â.	-	-
Êë³÷à¢ ð.â.	2	2
Êë³ìàâ³÷û ð.â.	-	-
Êàñöþêîâ³÷û ð.â.	1	1
Êðàñíàïîëëå ð.â.	-	-
Êðû÷à¢ ð.â.	-	-
Êðóãëàå ð.â.	2	2
Ìñö³ñëà¢ ð.â.	2	2
Ìàã³ë¸¢ ãîð.	28	29
Ìàã³ë¸¢ ÐÂÏÑ	-	-
Àñ³ïîâ³÷û ãîð.	11	11
Ñëà¢ãàðàä ð.â.	1	1
Õîö³ìñê ð.â.	-	-
×ýðûêà¢ ð.â.	2	2
×àâóñû ð.â.	-	-
Øêëî¢ ð.â.	2	2
Óñÿãî	55	57
Óñÿãî íà êðà³íå:	785	976

ÄÇßÄÛ - 2017

Àïî¢äí³ 5 ë³ñòàïàäà ¢ Ìåíñêó àä ãàäç³íí³êàâàãà çàâîäà ³ ïàðêó ×àëþñê³íöà¢ ïà÷àëîñÿ äàçâîëåíàå ¢ëàäàì³ øýñöå íà Äçÿäû. Êàëîíà ç íåêàëüê³õ ñîòíÿ¢ ÷àëàâåê, "àáðàñòàþ÷û" ¢äçåëüí³êàì³, íàê³ðàâàëàñÿ ¢ íàïðàìêó Êóðàïàòà¢. Íà àêöûþ ñààáðàë³ñÿëþäç³ ðîçíûõ óçðîñòà¢. Ûÿ, õòî ïàìÿòàå òûñÿ÷íûÿ øýñö³ 90-õ, ³ ìàëàäûÿ, øòî ¢ïåðøûíþ ïàì³íàþöü äçÿäî¢. Ïðûñóòí³÷àë³ ³ ë³äàðû íå òîëüê³ ÊÕÏ ÁÍÔ, àëå ³ Ïàðòû³ ÁÍÔ, à òàêñàìà "Áåëàðóñêàé õðûñö³ÿíñêàé äýìàêðàòû³" ³ "Ìàëàäîãà ôðîíòó".

Êàæà äà¢íÿÿ ¢äçåëüí³öà øýñöÿ¢ íà Äçÿäû, äàðàäöà Çÿíîíà Ïàçüíÿêà Äûÿíà Ì³êóëüñêàÿ:

- ß çà òîå, çà øòî ìû õàäç³ë³ ÿø÷ý ïðû Ïàçüíÿêó, ãýòà òîå, çà øòî ïà¢çö³ áóäó, àëå ïàéäó. Êàíåøíå ¢ òûÿ ÷àñû, êàë³ áûëî øìàò ëþäçåé, êàë³ ñòàÿë³ êàëÿ Ïåðàìîã³ ³ áà÷ûë³ êàëîíó ç Ïëîø÷û Íåçàëåæíàñö³. Òàê³ÿ áûë³ êàëîíû, òàê³ÿ áûë³ ñöÿã³, òàê áûëî ïðûãîæà, òàê áûëî ¢çí¸ñëà. Êàíåøíå ñóìíàÿ äàòà, àëå áû¢ íåéê³ òàê³ ¢çäûì, õàöåëàñÿ ³ âåðûëàñÿ ¢ òîå, øòî âîñü òðîøê³ ³ ïåðàìîæàì. Õàäç³ëà ³ õàäç³öü áóäó ïàêóëü æûâàÿ. Ãýòà ñâÿòîå - 25 ñàêàâ³êà ³ Äçÿäû.

Êàæà íàìåñí³ê ñòàðøûí³ Ïàðòû³ ÁÍÔ Àëÿêñåé ßíóêåâ³÷:

- Áûë³ ÷àñû, êàë³ íà Äçÿäû õàäç³ë³ äçâþìÿ êàëîíàì³, àëå ìû ë³÷ûì, øòî ãýòà íåâàðý÷íà. Êàíñåðâàòû¢íà-õðûñö³ÿíñêàÿ ïàðòûÿ ïàäàëà çàÿ¢êó, âûñòóïàå àñíî¢íûì àðãàí³çàòàðàì, àëå ìû çà¢ñ¸äû äàëó÷àåìñÿ ³ äàëó÷ûë³ñÿ ¢ ãýòû ðàç. Íà ïðàöÿãó ãàäî¢ ñýíñ Äçÿäî¢ íå çìÿíÿåööà ³ àñíî¢íû ïàñûë, øòî òðýáà ïàìÿòàöü ñâàþ ã³ñòîðûþ, ñâà³õ ãåðîÿ¢, ñâà³õ çàã³íóëûõ ³ çàêàòàâàíûõ äçåëÿ òàãî, êàá íå äàçâîë³öü ãýòàìó ïà¢òàðûööà, äçåëÿ òàãî, êàá íàöûÿ æûëà.

Íà ì³òûíãó ¢ Êóðàïàòàõ àðãàí³çàòàðû çà÷ûòàë³ çâàðîò àä ë³äàðà Êàíñåðâàòû¢íà-õðûñö³ÿíñêàé ïàðòû³ ÁÍÔ Çÿíîíà Ïàçüíÿêà, ÿêîãà íàçûâàþöü "àäêðûâàëüí³êàì Êóðàïàòà¢". Ïàâîäëå ÿãî, ç 1921 ïà 1941 ãîä ó Áåëàðóñ³ çí³êëà êàëÿ 2 ìëí ÷àëàâåê, à ìåíàâ³òà ¢ Êóðàïàòàõ ðàññòðàëÿíûÿ 200-250 òûñÿ÷ ÷àëàâåê. Êóðàïàòû ãýòà ìåñöà, ÿêîå ÿäíàå íàöûþ, ñöâÿðäæàå Ïàçüíÿê, áî "êîæíû ¢ñâåäàìëÿå, øòî òàì, ïàä ñîñíàì³, ëÿæûöü ðàññòðàëÿíû íàðîä - òîëüê³ çà òîå, øòî áû¢ íàðîäàì", à "êàë³ íå ñòàíå ïàìÿö³, óñ¸ ìîæà âÿðíóööà, ³ ¢ñ¸ ìîæà ïà¢òàðûööà".

Àêöû³ íà "Äçÿäû" ïðàéøë³ ðàíåé òàêñàìà ¢ Ìàã³ë¸âå, Ãîìåë³ ³ Â³öåáñêó ³ ïà ¢ñ¸é àñòàòíÿé Áåëàðóñ³.

Â³òàëü Ñÿìàøêà ,
Áåëàðóñêàå Ðàäû¸ Ðàöûÿ.

Áåëàðóñû Âàðøàâû àäçíà÷ûë³ Äçÿäû

Àá'ÿäíàííå "Áåëàðóñêàÿ íàöûÿíàëüíàÿ ïàìÿöü" çëàäç³ëà ñóñòðý÷ó íà âàðøà¢ñê³ì ìîã³ëêàõ Ïàâîíçê³ (Pawàzki). Óäçåëüí³ê³ ¢øàíàâàë³ ïàìÿöü âûá³òíûõ äçåÿ÷à¢ ìàñòàöòâà ³ íàâóê³, ÿê³ÿ ñâàå äçåéíàñöþ ñïðûÿë³ ðàçâ³ööþ áåëàðóñêàãà ³ ïîëüñêàãà íàöûÿíàëüíûõ ðóõà¢. Ãàâîðûöü àðãàí³çàòàð ñïàòêàííÿ Àíàòîëü Ì³õíàâåö:

- Òàê³ÿ ñóñòðý÷û âåëüì³ ö³êàâûÿ, áî, àêðàìÿ òàãî, øòî ìû íàâåäâàåì ìàã³ëû, Çÿíîí Ñòàí³ñëàâ³÷ ðàñïàâÿäàå ïðà òóþ ýïîõó, ó ÿêóþ æûë³ íàøû ãåðî³, ïîáà÷ ç ÷ûì³ ìàã³ëàì³ ìû ñ¸ííÿ ñòà³ì, ÿê ÿíû òóò àïûíóë³ñÿ, øòî ÿíû çðàá³ë³. Òàäû áóäçå æûöü Áåëàðóñü, êàë³ ìû áóäçåì ïàìÿòàöü íàøû ïàêàëåí³, áóäçåì øàíàâàöü ³õ.

Ïðà ³íôàðìàöûéíàå çàáåñïÿ÷ýííå ñóñòðý÷û äáà¢ ë³äàð áåëàðóñêàãà àäðàäæýííÿ Çÿíîí Ïàçüíÿê:

- Ãýòà ñâÿòà òðýáà øàíàâàöü. Òðýáà, êàá ãýòà áû¢ âûõîäíû äçåíü ó Áåëàðóñ³. Êàá ëþäç³ ìàãë³ ç ãîäíàñöþ ¢øàíàâàöü ñâà³õ ïðîäêà¢. Íàø íàðîä ìîöíà øàíóå ïðîäêà¢. Ãýòà ïàðîçíàìó âûÿ¢ëÿåööà, àëå ¢ ìåíòàëüíàñö³ íàøûõ ëþäçåé ïàøàíà äà ïàìåðëûõ ¸ñöü.

Ó ñóñòðý÷û íà âàðøà¢ñê³õ Ïàâîíçêàõ ïðûíÿë³ ¢äçåë íåêàëüê³ äçÿñÿòêà¢ ÷àëàâåê ïåðàâàæíà ìàëàäîãà âåêó.

Ýäóàðä Æîëóäü,
Áåëàðóñêàå Ðàäû¸ Ðàöûÿ,
Âàðøàâà. Ôîòà à¢òàðà.

ÐÝÇÀËÞÖÛ² ² ÏÀÑÒÀÍÎÂÛ Õ²²² Ç'ÅÇÄÀ ÒÁÌ

ÐÝÇÀËÞÖÛß
Õ²²² Ç'åçäà ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû"

Âûøýéøàÿ àäóêàöûÿ ïà-áåëàðóñêó - àñíîâà íåçàëåæíàñö³ Áåëàðóñ³

29 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ã. Ì³íñê

Íà ïà÷àòêó ÕÕ ñò. áåëàðóñû ìàðûë³ ïðà ñâîé óí³âåðñ³òýò íà ðîäíàé ìîâå. ÁÍÐ ó 1918 ã. íàìàãàëàñÿ ÿãî ñòâàðûöü, à ÁÑÑÐ àäêðûëà ÿãî ¢ 1921 ã. ó Ìåíñêó ³ ïàñòóïîâà ¢êàðàíÿëà âûêëàäàííå íà áåëàðóñêàé ìîâå. Ìîâà áåëàðóñêàãà íàðîäà çàãó÷àëà ³ ¢ ³íøûõ ÂÍÓ Áåëàðóñ³, íàéïåðø ó Ãîðàöêàé àêàäýì³³.

Àäíàê óæî ¢ 30-ÿ ãàäû ñòàë³í³ñòû ñòàë³ âûêàðàíÿöü áåëàðóñêóþ ìîâó ç íàøûõ ÂÍÓ. Äàéøëî äà òàãî, øòî ¢ 60-70-õ ãàäàõ ÕÕ ñò. ñòóäýíòû ô³ëàëàã³÷íàãà ôàêóëüòýòà ÁÄÓ çìàãàë³ñÿ çà òîå, êàá íà ³õ ôàêóëüòýöå âûêëàäàííå âÿëîñÿ ïà-áåëàðóñêó.

Ïàñëÿ ñòóäçåíÿ 1990 ã., êàë³ ¢ ÁÑÑÐ áåëàðóñêàÿ ìîâà áûëà àáâåø÷àíà äçÿðæà¢íàé, íàøû ÂÍÓ çíî¢ ïà÷àë³ ¢âîäç³öü âûêëàäàííå íà áåëàðóñêàé ìîâå. Àëå ðýôåðýíäóì 1995 ã. ãýòû ïðàöýñ íàäî¢ãà ñïûí³¢ ³ öÿïåð ó ìíîã³õ ÂÍÓ ïà-áåëàðóñêó âûêëàäàåööà òîëüê³ àäç³í ïðàäìåò "Áåëàðóñêàÿ ìîâà. Ïðàôåñ³éíàÿ ëåêñ³êà."

Õ²²² ç'åçä ÒÁÌ ë³÷ûöü, øòî ãýòóþ ïðàêòûêó òàòàëüíàé ðóñ³ô³êàöû³ òðýáà ðàç ³ íàçà¢ñ¸äû ñïûí³öü.

Ìû ïðàïàíóåì ç âåðàñíÿ 2018 ã. âà ¢ñ³õ ÂÍÓ íàøàé êðà³íû ¢ àäïàâåäíàñö³ ç äçåéíûì çàêàíàäà¢ñòâàì àäêðûöü áåëàðóñêàìî¢íûÿ ïëûí³³ ñòóäýíöê³ÿ ãðóïû. Íåàáõîäíà çàñíàâàöü íåêàëüê³ äçÿðæà¢íûõ ³ ïðûâàòíûõ ãóìàí³òàðíûõ óí³âåðñ³òýòà¢, äçå ¢ñå ïðàäìåòû áóäóöü âûêëàäàööà ïà-áåëàðóñêó. Òàê³ÿ ÂÍÓ ñòàíóöü êóçíÿé äëÿ ïàäðûõòî¢ê³ áåëàðóñê³õ äûïëàìàòà¢, äçÿðæà¢íûõ ÷ûíî¢í³êà¢, âûêëàä÷ûêà¢ ³ íàâóêî¢öà¢-ñïåöûÿë³ñòà¢ ïàòðû¸òà¢ íàøàé êðà³íû, äëÿ ÿê³õ áåëàðóñêàÿ ìîâà áóäçå ìîâàé øòîäç¸ííàãà êàðûñòàííÿ íà ïðàöû, ó ïîáûöå ³ ¢ ñÿì'³.

ÐÝÇÀËÞÖÛß
Õ²²² Ç'åçäà ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû"

Áåëàðóñê³ÿ çàêîíû ïàâ³ííû ñòâàðàööà ³ äçåéí³÷àöü íà äçÿðæà¢íàé áåëàðóñêàé ìîâå

29 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ã. Ì³íñê

Ó 1588 ã., êàë³ ïàñëÿ ãâàëòî¢íàãà ñòâàðýííÿ Ðý÷û Ïàñïàë³òàé áåëàðóñêàìó ýòíàñó ïàãðàæàëà ïàëàí³çàöûÿ, Ëå¢ Ñàïåãà ¢ ²²² Ñòàòóöå Âÿë³êàãà Êíÿñòâà Ë³òî¢ñêàãà àáâåñö³¢ íàøó ìîâó äçÿðæà¢íàé. Äçÿêóþ÷û ãýòàìó äà 1696 ã. óñå çàêîíû ³³íøûÿ þðûäû÷íûÿ äàêóìåíòû ï³ñàë³ñÿ ïà-áåëàðóñêó.

Ó 1918 ã. äçÿðæà¢íàñöü íàøàé ìîâû ñïà÷àòêó àáâåñö³ëà ÁÍÐ, à ïîòûì ³ ÁÑÑÐ.

Ïà÷ûíàþ÷û ç 1991 ã. áåëàðóñê³ ïàðëàìåíò - Âÿðõî¢íû Ñàâåò - ïà÷à¢ ïðàöàâàöü íà áåëàðóñêàé ìîâå ³ çíà÷íàÿ ÷àñòêà çàêîíà¢ ³³íøûõ þðûäû÷íûõ äàêóìåíòà¢ ïðûìàë³ñÿ ïà-áåëàðóñêó.

Àäíàê ó 1996 ã. íîâû çàêàíàäà¢÷û îðãàí Áåëàðóñ³ - Ïàëàòà ïðàäñòà¢í³êî¢ Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó - ïàðóøû¢ äçåéíóþ Êàíñòûòóöûþ, âûí³ê³ ðýôåðýíäóìà 1995 ã. ³ ïåðàéøî¢ íà ðóñêóþ ìîâó ¢ øòîäç¸ííàé ïðàöû. Ó âûí³êó àìàëü óñ¸ äçåéíàå çàêàíàäà¢ñòâà çàðàç ³ñíóå òîëüê³ ¢ ðóñêàìî¢íàé âåðñ³³, à áåëàðóñê³ÿ ñóäû àäìà¢ëÿþööà ïðàöàâàöü ïà-áåëàðóñêó.

Õ²²² ç'åçä ÒÁÌ çàêë³êàå ñïûí³öü ãýòóþ ãàíåáíóþ ïðàêòûêó ³ ïðûìàöü óñå çàêîíû íà äçâþõ äçÿðæà¢íûõ ìîâàõ. Áåëàðóñê³ÿ ñóäû ïàâ³ííû ïðàöàâàöü ïà-áåëàðóñêó ¢ âûïàäêó, êàë³ õîöü àäç³í áîê ñóäîâàãà ïðàöýñó ãýòàãà ïàæàäàå ¢ âîñíàé ö³ ï³ñüìîâàé ôîðìå.

Ìû çàêë³êàåì óñ³õ ãðàìàäçÿí Áåëàðóñ³, óñ³õ áåëàðóñê³õ ïàòðû¸òà¢ ïàäòðûìàöü íàøó ðýçàëþöûþ ³ íàê³ðîâàöü àäïàâåäíûÿ ë³ñòû ïà çâû÷àéíàé ³ ýëåêòðîííàé ïîøöå ¢ Ïàëàòó ïðàäñòà¢í³êî¢ Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü.

ÏÀÑÒÀÍÎÂÀ
Õ²²² Ç'åçäà ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû"

Àá çàñíàâàíí³ ýëåêòðîííàé ãàçåòû ÒÁÌ

29 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ã. Ì³íñê

Ó ñóâÿç³ ç ñóñâåòíûì³ òýíäýíöûÿì³ ïà ïåðàõîäçå ÑÌ² ¢ ýëåêòðîííûÿ ôîðìû ³íôàðìàâàííÿ ³ ôóíêöûÿíàâàííÿ Õ²²² Ç'åçä ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû" ïàñòàíà¢ëÿå:

1. Çàñíàâàöü ýëåêòðîííóþ ãàçåòó ÒÁÌ ó ïî¢íàé ³ ìàá³ëüíûõ âåðñ³ÿõ, àäàïòàâàíûõ äà ¢ñ³õ ýëåêòðîííûõ áðà¢çåðà¢ ³ ãàäæýòà¢.

2. Äàðó÷ûöü Ðàäçå ÒÁÌ ðàñïðàöàâàöü óñå òýõí³÷íûÿ ³ àðãàí³çàöûéíûÿ ïûòàíí³, çâÿçàíûÿ ç çàñíàâàííåì ýëåêòðîííàé ãàçåòû ÒÁÌ.

ÏÀÑÒÀÍÎÂÀ
Õ²²² Ç'åçäà ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû"

Àá ³í³öûÿâàíí³ ïðûâàòíàé áåëàðóñêàìî¢íàé àäóêàöû³ ¢ Áåëàðóñ³

29 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ã. Ì³íñê

Ç äîñâåäó ðàçâ³ööÿ àäóêàöû³ ¢ ìíîã³õ êðà³íàõ ñâåòó âûäàòíà áà÷íà ïåðàâàãà ïðûâàòíûõ ñÿðýäí³õ àäóêàöûéíûõ óñòàíî¢ íàä äçÿðæà¢íûì³ ïà ¢çðî¢í³ âåäà¢, ÿê³ÿ òàì äàþööà. Ïðûâàòíûÿ àäóêàöûéíûÿ ¢ñòàíîâû - ïëàòíûÿ, àëå ÿíû çàïà¢íÿþööà âó÷íÿì³ ³ ïàñïÿõîâà ôóíêöûÿíóþöü. ßíû äàþöü äà 100 % âûïóñêí³êî¢ - àá³òóðûåíòà¢ ³ ñòóäýíòà¢ ÂÍÓ.

Ó Áåëàðóñ³ ôàêòû÷íà ¢æî ñôîðìàíà ïëàòíàÿ ñ³ñòýìà àäóêàöû³ ïàä âûãëÿäàì ðýïåòûòàðñòâà, ÿêàÿ ïàêàçâàå, øòî áåëàðóñû ãàòîâû ïëàö³öü çà ÿêàñíóþ àäóêàöûþ ñâà³õ äçÿöåé.

Ç'åçä ÒÁÌ ïàñòàíà¢ëÿå:

1. ²í³öûÿâàöü çàñíàâàííå ³ ðàçâ³öö¸ ïðûâàòíàé áåëàðóñêàìî¢íàé àäóêàöû³ ¢ êðà³íå ¢ âûãëÿäçå ñòâàðýííÿ ïðûâàòíûõ áåëàðóñêàìî¢íûõ ã³ìíàç³é ³ ë³öýÿ¢.

2. Äàðó÷ûöü Ðàäçå ÒÁÌ ñêë³êàöü Àðãêàì³ñ³þ ïà ñòâàðýíí³ ³ ðàçâ³öö³ ¢ñòàíî¢ ïðûâàòíàé áåëàðóñêàìî¢íàé àäóêàöû³ ³ çàïà÷àòêàâàöü ïðàãðàìó ñòâàðýííÿ ¢ñòàíî¢ "Áåëàðóñêàìî¢íàÿ ïðûâàòíàÿ ã³ìíàç³ÿ (ë³öýé)".

3. Äàðó÷ûöü Ðàäçå ÒÁÌ ðàñïðàöàâàöü ³ ¢íåñö³ íà ðàçãëÿä Ïàëàòû ïðàäñòà¢í³êî¢ Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü çàêîíàïðàåêò "Àá ïðûâàòíàé ñÿðýäíÿé àäóêàöû³ ¢ Ðýñïóáë³öû Áåëàðóñü".

ÏÀÑÒÀÍÎÂÀ
Õ²²² Ç'åçäà ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû"

Àá óíÿñåíí³ ¢ ïàðàäàê äíÿ ñåñ³³ Ïàëàòû ïðàäñòà¢í³êî¢ Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü çàêîíàïðàåêòà "Àá äçÿðæà¢íàé ïàäòðûìöû áåëàðóñêàé ìîâû"

29 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ã. Ì³íñê

Ó 2011 ã Òàâàðûñòâàì áåëàðóñêàé ìîâû áû¢ ðàñïðàöàâàíû çàêîíàïðàåêò "Àá äçÿðæà¢íàé ïàäòðûìöû áåëàðóñêàé ìîâû", ÿê³ ç'ÿ¢ëÿåööà çàêàíàäà¢÷ûì àäêàçàì íà ðóñ³ô³êàöûéíûÿ ïðàöýñû, øòî àäáûâàþööà ¢ êðà³íå. Ó 2014 ã. çàêîíàïðàåêò áû¢ äàïðàöàâàíû ³ íàê³ðàâàíû ¢ Íàöûÿíàëüíû öýíòð çàêàíàäà¢ñòâà ³ ïðàâàâûõ äàñëåäàâàííÿ¢ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü ³ àòðûìà¢ ñòàíî¢÷ûÿ âîäãóê³, àäíàê ¸í íå áû¢ óêëþ÷àíû ¢ ïëàí ïàäðûõòî¢ê³ çàêîíàïðàåêòà¢ íà 2015 ã.

Ç'åçä ÒÁÌ ïàñòàíà¢ëÿå:

1. Ñàêðàòàðûÿòó ÒÁÌ äàïðàöàâàöü òýêñò çàêîíàïðàåêòó.

2. ßê òîëüê³ òýêñò áóäçå ãàòîâû, ñòàðøûí³ ÒÁÌ ñïí. Àëåíå Àí³ñ³ì ÿê äýïóòàòó Ïàëàòû ïðàäñòà¢í³êî¢ Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü óíåñö³ çàêîíàïðàåêò ó ïàðàäàê äíÿ ñåñ³³ Ïàëàòû ïðàäñòà¢í³êî¢ ó àäïàâåäíàñö³ ç äçåéíûì çàêàíàäà¢ñòâàì.

Â³íøàâàííå Àëåíå Àí³ñ³ì

Ïàâåðàíû ¢ ñïðàâàõ Çëó÷àíûõ Øòàòà¢ Àìåðûê³ ¢ Ðýñïóáë³öû Áåëàðóñü Ðîáåðò Ðàéë³ äàñëà¢ â³íøàâàííå ñòàðøûí³ ÒÁÌ Àëåíå Àí³ñ³³

Ì³íñê, Áåëàðóñü
30 êàñòðû÷í³êà 2017 ãîäà

Ñòàðøûí³ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû Àí³ñ³ì À. Ì.

Ïàâàæàíàÿ Àëåíà Ì³êàëàå¢íà.

Àä ³ìÿ Àìáàñàäû ÇØÀ ¢ Áåëàðóñ³ ³ àä ñÿáå àñàá³ñòà øü÷ûðà â³íøóþ Âàñ ç àáðàííåì íà ïàñàäó ñòàðøûí³ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû. Óïý¢íåíû, øòî ïàä Âàøûì ê³ðà¢í³öòâàì Òàâàðûñòâà çìîæà äàñÿãíóöü íîâûõ ïîñïåõà¢ ó ïà÷ýñíàé ñïðàâå àäðàäæýííÿ áåëàðóñêàãà ñëîâà. Æàäàþ Âàì ïë¸ííàé ïðàöû íà ïàñàäçå ñòàðøûí³ ³ ñïàäçÿþñÿ íà ïðàöÿã íàøûõ äîáðûõ àäíîñ³í.

ÀÁ ÏÐÀÃÌÀÒÛÖÛ ² ßÅ ¡ÏËÛÂÅ ÍÀ Ë¨Ñ ÍÀÖÛ²

ö³ ßê àñâåòí³ê³ ìîâû çìàãàþööà çà ÿå ÷ûñòàòó

(Âûñòóïëåííå íà Õ²²² ç'åçäçå ÒÁÌ)

Ìà¸ âûñòóïëåííå íà òàê³ì ôîðóìå - ìàÿ ìàðà ³ àïàâåäç ìà¸é äçåéíàñö³ ïà çàõàâàíí³ ðîäíàé ìîâû, êàá íå ç³êëà íàöûÿ. Íàøà Òàâàðûñòâà ³ ñòà³öü íà âàðöå ÿå àáàðîíû. ² ãýòà âåëüì³ ïàòðûÿòû÷íà ç ïóíêòó ãëåäæàííÿ çàõàâàííÿ íàöû³ ç ÿå àäìûñëîâûì³ àñàáë³âàñöÿì³ ³ êàðûñíà ç ïóíêòó ãëåäæàííÿ ïðàãìàòû÷íàãà àñâåòí³öòâà ðîäíàé ìîâû, êàá çàõàâàöü ÿå äóõî¢íóþ ÷ûñòàòó. Òàìó âûêàçâàþ ðàçâàãó.

²ñíóå êëàñ³÷íàå âûñëî¢å äëÿ êðûòûê³ ñàô³ñòà, ÿê³ íà¢ìûñíà êàðûñòàåööà íÿïðàâ³ëüíûì ïàäáîðàì çûõîäíûõ ïàëàæýííÿ¢, êàá ïðàâåñö³ ¢ æûöö¸ ñâà¸ ðàçóìàçàêëþ÷ýííå, ÿêîå çäàåööà ôàðìàëüíà ïðàâ³ëüíûì, àëå íåïðà¢äç³âàå ïà ñóòíàñö³: çà âåðõàâ³íàì³ äðý¢ ¸í íå áà÷ûöü ëåñó. Òàìó Êóçüìà Ïðóòêî¢ äàå ïàðàäó: "Ãëÿäç³ ¢ êîðàíü!" Ó íàøûì æûöö³ ç-çà ïàäÿðõî¢íàãà ¢ñïðûìàííÿ ìî¢íûõ òýðì³íà¢ ðîá³ööà øìàò ïàìûëàê, ÿê³ÿ ÿãî ³ ïàãàðøàþöü. Íàïðûêëàä, ñêàðûñòàííå ìî¢íàãà òýðì³íó *ïðàãìàòûêà*.

Ó ìîâàçíà¢ñòâå ãýòû òýðì³í - íàâóêîâû ê³ðóíàê äëÿ âûâó÷ýííÿ àäíîñ³í ïàì³æ ñðîäêàì³ ìîâû. ßãî ñêàðûñòàííå âà ¢òâàðýíí³ ìî¢íûõ òýðì³íà¢ êàðûñíàå. À âîñü ÿãî ïðàãìàòû÷íàå ñêàðûñòàííå ¢ æûööþ õàâàå ¢ ñàáå íåáÿñïå÷íûÿ âûí³ê³.

Àñàáë³âà ãýòà òû÷ûööà ñêàðûñòàííÿ ðîäíàé ìîâû. Íàø íàðîä ïðûíÿ¢ òðàÿíñêàãà êàíÿ (÷óæóþ ìîâó ¢ ÿêàñö³ äçÿðæà¢íàé) ïðàãìàòû÷íà-ïàë³òû÷íà, êàá çà êîøò ýíåðãåòû÷íûõ ïðýôåðýíöûé çàäàáûöü äàáðàáûò ("÷àðêó, øêâàðêó, ³íøàìàðêó"). Àëå äëÿ çàõàâàííÿ íàöû³ ¸í àêàçà¢ñÿ íåáÿñïå÷íûì. ßê áà÷ûì, ìû ñòðà÷âàåì íàöûÿíàëüíóþ ãîäíàñöü.

Ó ãýòàé ñóâÿç³ ¢õâàëÿþ "Çâàðîò" íàøûõ ìàñö³òûõ ïðàôåñàðà¢ Ëåàí³äà Ëû÷à ³ Ì³êàëàÿ Ñàâ³öêàãà "ßê áåëàðóñêóþ ìîâó ç ñ³ìâàë³÷íà äçÿðæà¢íàé çðàá³öü ðýàëüíà äçÿðæà¢íàé" ³ ïàäòðûìë³âàþ ïðàâÿäçåííå àãóëüíàíàöûÿíàëüíàãà êîíêóðñó "Ìà¸ áà÷àííå ðýàëüíûõ øëÿõî¢ çàáåñïÿ÷ýííÿ áåëàðóñêàé ìîâå ñòàòóñó àäç³íàäçÿðæà¢íàé ó êðà³íå".

Øòîñüö³ ïàäîáíàå àòðûìàëàñÿ ³ ïðû ñêàðûñòàíí³ çëó÷í³êà "àáî" ¢ "Çàêîíå àá ìîâàõ", äçå äâà ðîçíûÿ ïà çíà÷ýíí³ àçíà÷ýíí³ (òûòóëüíàÿ ìîâà ³ ÷óæàÿ /ðóñêàÿ/ ìîâà) óñïðûìàþööà ïðàãìàòûêàì³ ÿê ðî¢íûÿ íàéìåíí³. Âîñü òàê, êàçó³ñòû÷íà, ìîæíà äûñêðýäûòàâàöü ðîäíóþ ìîâó. Âîñü òàê Òðàÿíñê³ êîíü íà íàøàé í³âå òîï÷à íàøó íàöûÿíàëüíóþ ãîäíàñöü. Òàìó òóò çëó÷í³ê "àáî" ñëóøíà ïàäëÿãàå âûêëþ÷ýííþ.

Óïåðøûíþ ÿ ñóòûêíó¢ñÿ ç ïðàãìàòûêàé âûêàðûñòàííÿ ìî¢íûõ òýðì³íà¢, êàë³ ïÿöü ãàäî¢ íàçàä íà ñòàðîíêàõ "Íàøàãà ñëîâà" âÿë³ñÿ ñïðý÷ê³ àá ³äýíòû÷íàñö³ íàöû³.

Âÿë³ê³ ðýçàíàíñ ó íàâóêîâûì àñÿðîäêó âûêë³êàëà ïóáë³êàöûÿ ìàéãî êðûòû÷íàãà àðòûêóëà "ßê íàøûÿ ã³ñòîðûê³ çìàãàþööà çà ÷ûñòàòó íàöûÿíàëüíàé ³äýíòû÷íàñö³". Íàãîäàé âûñòóïëåííÿ áûëà ïóáë³êàöûÿ ³ðàí³÷íàãà àðòûêóëà ï³ñüìåíí³êà Ýðíåñòà ßëóã³íà "Êàë³ ¢ Ã³ñòîðûþ ñòðýë³öü" ç êðûòûêàé êí³ã Âàäç³ìà Äçÿðóæûíñêàãà ("Òàÿìí³öû áåëàðóñêàé ã³ñòîðû³" ³ "Çàáûòàÿ Áåëàðóñü") ó ï³êó ïðàôåñàðó ²âàíó Ëåïåøàâó, ÿê³ çìÿñö³¢ äà ãýòûõ êí³ã ñëóøíóþ àíàòàöûþ, ³ ÿêóþ ÿ øàíî¢íà ïàäòðûìà¢. Òóò ñïàäàð ßëóã³í óæî êðûòûêóå ìîé àðòûêóë çà íÿáûòà íåäàêëàäíàå ñêàðûñòàííå ¢ ³ì ñëîâà "÷ûñòàòà". Çãîäíà ç "Òëóìà÷àëüíûì ñëî¢í³êàì" Ì. Ñóäí³êà ñëîâà "÷ûñö³íÿ" òðàêòóåööà ÿê "òîå, øòî ³ ÷ûñòàòà". ¨í, í³áû äûëåòàíò, íå çàãëÿíó¢ ¢ êîðàíü, áî ¸ñöü ïðàäà¢æýííå ÿãî òëóìà÷ýííÿ ¢ ñëîâå "÷ûñòû", äçå ³õ íàéìåíí³ ñóïàäàþöü òîëüê³ ¢ çíà÷ýííÿõ, ÿê³ÿ õàðàêòàðûçóþöü ÿêàñöü ïðàäìåòà, óñïðûìàíàãà íà äîòûê (ïóíêòû 1, 4, 5, 6 ³ 9). Òûì íå ìåíø ¸í ïàë³÷û¢, øòî ÿíî ïàäëÿãàå çàìåíå. Ó íàøûì æà âûïàäêó (ïóíêò 8), äçå ãàâîðêà âÿäçåööà àá ïðàâ³ëàõ ïðàãìàòûê³, ãýòàå ñëîâà ñëîâàì "÷ûñö³íÿ", ÿê íàéìåííå ç ³íøûì çíà÷ýííåì, çàìåíå íå ïàäëÿãàå.

ßê áà÷ûì, íàøà ìîâà çàâàðîæâàå ÿê ñâà¸é äóõî¢íàé ÷ûñòàòîé, òàê ³ ðîëÿé äóõî¢íûõ ³íòàðýñà¢. Òàìó âûêàçâàþ ÿå çíà÷ýííå ñòðàôîé, äçå êîæíû ðàäîê çàñëóãî¢âàå òýìû äûñåðòàöû³:

Î, ìîâà!
Òû - àñâå÷âàííÿ ïðàìåíü!
Äëÿ íàöû³ -
ïðûìàò ÿå ïðûçíàííÿ.
Òû, ìîâà ðîäíàÿ -
äóøû àãìåíü
Õðûñòîâàé âåðû...
äëÿ ÿå ÿäíàííÿ!

Äýëåãàò Õ²²² ç'åçäà ÒÁÌ
Ì³êîëà Øàðàâàð,
ëà¢ðýàò ì³æíàðîäíàãà êîíêóðñó ýñý³ñòà¢
1967 ã.

Ïàâåë Ñöÿöêî

Ïðîçâ³ø÷û Áåëàðóñ³

Íîâàÿ ñåðûÿ

(Ïðàöÿã. Ïà÷àòàê ó ïàïÿðýäí³õ íóìàðàõ.)

649. **Êðóøí¸¢** (Þðû) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì -¸¢ àä àíòðàïîí³ìà *Êðóøíÿ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðóøí-¸¢*. ÔÏ: *êðóøíÿ* ('êó÷à êàìåííÿ') - *Êðóøíÿ* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êðóøí¸¢*.

650. **Êðûâàäóáñê³** (²ãíàò) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êðûâàäóáû* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæàíåö, æûõàð, íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êðûâàäóá-ñê³*. Òàïîí³ì - àä ñïàëó÷ýííÿ *Êðûâûÿ äóáû* - 'ìÿñö³íà ç íàçâàíûì³ äðýâàì³'. Àáî øëÿõåòíàÿ ôîðìà àä ïðîçâ³ø÷à *Êðûâàäóáû*.

651. **Êðûâ¸íàê** (Àëÿêñàíäð) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-¸íàê* àä àíòðàïîí³ìà *Êðûâû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðûâ-¸íàê*. Ãë. **Êðûâåíÿ**.

652. **Êðûâåíÿ** (Àëåã) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-åíÿ* àä àíòðàïîí³ìà *Êðûâû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðûâåíÿ*. ÔÏ: *êðûâû* ('âûãíóòû, íå ïðîñòû', 'íåíàòóðàëüíû, ïàêàë÷àíû (ïðà ÷àñòê³ öåëà)', 'ç ïàøêîäæàíàé íàãîé (íàãàì³); êóëüãàâû') - *Êðûâû* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êðûâåíÿ*.

653. **Êðûâåö** (Âàäç³ì) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-åö* àä àíòðàïîí³ìà *Êðûâû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðûâ-åö*. ÔÏ: *êðûâû* ('âàãíóòû, íå ïðàìû', 'íåíàòóðàëüíû, ïàêàëå÷àíû (ïðà ÷àñòê³ öåëà)', 'ç ïàøêîäæàíàé íàãîé (íàãàì³); êóëüãàâû (ðàçì.)') - *Êðûâû* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êðûâåö*.

654. **Êðûêë³âåö** (Àíòîí) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êðûêë³âåö* - óòâàðýííÿ (ñóô³êñ *-åö*) àä *êðûêë³âû* 'ÿê³ ìíîãà êðû÷ûöü, ëþá³öü êðû÷àöü, ãó÷íà ãàâàðûöü; êðûêóí'. Àáî ¢òâàðýííå ç ñóô³êñàì *-åö* àä àíòðàïîí³ìà *Êðûêë³âû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðûêë³â-åö*.

655. **Êðû¢÷ýíÿ** (Ì³êàëàé) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ýíÿ* àä àíòðàïîí³ìà *Êðû¢êî* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðû¢÷-(ê/÷)-ýíÿ*. ÔÏ: *êðûâû* ('íÿïðîñòû, ç âûã³áàì³'; 'ç ïàøêîäæàíîé íàãîé (íàãàì³), êóëüãàâû'; 'êàëåêà') - *Êðûâû* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êðû¢êî* ('íàø÷àäàê Êðûâîãà', ôàðìàíò *-êî*) - *Êðû¢÷ýíÿ*.

656. **Êðýéäç³÷** (Àíàòîëü) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êðýéäà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðýéäç-³÷*. ÔÏ: *êðýéäà* 'òîå, øòî ³ ìåë' (ìÿêê³ áåëû âàïíÿê, ÿê³ ¢æûâàåööà äëÿ ï³ñàííÿ) - *Êðýéäà* (ìÿíóøêà) - *Êðýéäà* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êðýéäç³÷* (ïðàçâàííå) - *Êðýéäç³÷*.

657. **Êðýñí³öê³** (Êóçüìà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä àíòðàïîí³ìà *Êðýñí³ê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êðýñí³ê-ñê³* - *Êðýñí³öê³*. ÔÏ: (ðóñ.) *êðåñòíèê* ('õðîñí³ê, õðýñí³ê') - (áåë.) *êðýñí³ê* (òñ.) - *Êðýñí³ê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êðýñí³öê³*.

658. **Êðý÷êà** (Ëþäì³ëà) - äðóãàñíàÿ ôîðìà, ïåðøàñíàÿ (â³äàöü) *Êðà÷êà* - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êðà÷êà* 'âàäàçÿíàÿ ïòóøêà ñÿìåéñòâà ÷àåê ç äî¢ã³ì³ êðûëàì³, â³ëàïàäîáíûì õâàñòîì ³ ïðàìîé äçþáàé'. Àáî ÿê æàí. ôîðìà àä *Êðý÷àò*.

659. **Êóáàñ** (Àíäðýé) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóáàñ* 'ïàïëàâîê ç äðýâà' (Ôàñìåð).

690. **Êóáðàêîâà** (Ëþäì³ëà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóáðàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóáðàê-îâà*. ÔÏ: *êóáðàê* ('÷àëàâåê, ÿê³ ïðîñ³öü ì³ëàñòûíþ íà ðàçâîäçíûÿ ïàòðýáû (Íàñ.), à òàêñàìà ìóæ÷ûíñêàå ñóêîííàå àäçåííå (êàðîòêàå - âûøýé àä êàëåíà)') - *Êóáðàê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóáðàêîâà*.

691. **Êóäçåë³÷** (Ñâÿòëàíà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êóäçåëÿ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êóäçåë-³÷*. ÔÏ: *êóäçåëÿ* ('âàëàêí³ñòàÿ ÷àñòêà ë¸íó, ïÿíüê³') - *Êóäçåëÿ* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóäçåë³÷*.

652. **Êóäçåðñêàÿ** (Òàööÿíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñêàÿ* àä òàïîí³ìà *Êóäçåðû* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæàíêà, æûõàðêà íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êóäçåð-ñêàÿ*. ÔÏ: *êóäçåðû / êóäçåðê³* ('íåâÿë³ê³ ¢÷àñòàê ëåñó, çâû÷àéíà âóçê³') - *Êóäçåðû / Êóäçåðê³* (òàïîí³ì) - *Êóäçåðñêàÿ*. Àáî àä àíòðàïîí³ìà *Êóäçåð* (ñåìàíò. âûòâîð àä *êóäçåð* 'ëîêàí; êó÷àðàâàÿ ïàñìà âàëîñ') ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû' (*Êóäçåð-ñêàÿ*).

653. **Êóäëà÷î¢** (Â³êòàð) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-î¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êóäëà÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóäëà÷-î¢*. ÔÏ: *êóäëà÷* ('ïðà ÷àëàâåêà ç äî¢ã³ì³ êóäëàòûì³ âàëàñàì³': *êóäë-à÷*) - *Êóäëà÷* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóäëà÷î¢*.

654. **Êóäðûí** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-ûí* àä àíòðàïîí³ìà *Êóäðà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóäð-ûí*. ÔÏ: *êóäðà* ('ãàé, äçÿëÿíêà ëåñó - ÁÐÑ 1988'), *êóäçåð* 'ëîêàí' (êó÷àðàâàÿ ïàñìà âàëàñî¢)) - *Êóäðà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóäðûí*. Ïàðà¢í. ðóñ. *êóäðè* 'êó÷àðû'.

655. **Êóç¸ìêà** (Ëÿâîí) - íàðîäíà-ãóòàðêîâàÿ ôîðìà ³ìÿ *Êóçüìà* (<ãðý÷. 'ì³ð, ïàðàäàê, ñóñâåò') íàáûëà ðîëþ ïðîçâ³ø÷à.

656. **Êóçíå÷ûê** (Àëüãåðä) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä (ðóñ.) *êóçíå÷èê* 'êîí³ê' (íàñÿêîìàå, ÿêîå ñêà÷à ³ ñòðàêî÷à êðûëàì³) àáî àä *êóçíå÷èê* 'ïàìî÷í³ê *êàâàëÿ* (êóçíåöà)'.

657. **Êóçíÿ÷ýíêàâà** (Òàööÿíà) - ïðûìåòí³êàâàÿ ôîðìà ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóçíÿ÷ýíêà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êóçíÿ÷ýíê-àâà*. ÔÏ: *êóçíåö* ('óêðà¿íñê³ êóçí³', ðýã. 'êàâàëü') - *Êóçíåö* (ìÿíóøêà, ïàçíåé ïðîçâ³ø÷à) - *Êóçíÿ÷îíàê* ('íàø÷àäàê àñîáû ç ïðîçâ³ø÷àì *Êóçíåö*, ñóô³êñ *-îíàê*') - *Êóçíÿ÷ýíêàâà*.

658. **Êóçüìåíêà** (Ðûãîð) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-åíêà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóçüìà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóçüì-åíêà*. ÔÏ: *Êóçüìà* (³ìÿ <ãðý÷. 'ì³ð, ïàðàäàê, ñóñâåò') - *Êóçüìà* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êóçüìåíêà*.

659. **Êóêàíà¢** (Âàäç³ì) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-à¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êóêàí* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóêàí-à¢*. ÔÏ: *êóêàí* ('âÿðîâà÷êà, íà ÿêóþ íàí³çâàþöü çëî¢ëåíóþ ðûáó, êàá àïóñö³öü ÿå ¢ âàäó äà êàíöà ëî¢ë³') - *Êóêàí* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóêàíà¢*.

660. **Êóëàã³í** (Àíàòîëü) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êóëàãà* ç ñåìàíòûêàé 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóëàã-³í*. ÔÏ: *êóëàãà* ('ñòðàâà ç ìóê³' ("Âÿë³ê³ ñëî¢í³ê áåëàðóñêàé ìîâû" Ô. Ï³ñêóíîâà, ñ. 460)), à òàêñàìà (áåë. ðýã.) 'íåïàäàðàòë³âû, íÿñêëàäíû, ïàâîëüíû ¢ ðàáîöå ÷àëàâåê' (Ì. Á³ðûëà) - *Êóëàãà* (ìÿíóøêà, ïàçíåé ïðîçâ³ø÷à) - *Êóëàã³í*.

661. **Êóëåé** (Ñîô'ÿ) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóëåé* 'òîé, õòî êóëÿåööà, ïåðàâàðî÷âàåööà öåðàç ãàëàâó, ïåðàêóëüâàåööà'; óòâàðýííå: *êóë-åé*; ïàðà¢í. *âàðàæ(ûö)-ýé, ìàíåé* 'õëóñ', *öåëÿïåé* 'ìàðóäà'.

662. **Êóë³êîâ³÷** (Óëàäç³ì³ð) - âûòâîð ç àêöÿíòàâàíûì ñóô³êñàì *-îâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êóë³ê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóë³ê-îâ³÷*. ÔÏ: *êóë³ê* ('íåâÿë³êàÿ áàëîòíàÿ ïòóøêà ç äî¢ã³ì³ íàãàì³') - *Êóë³ê* (ìÿíóøêà) - *Êóë³ê* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êóë³êîâ³÷*.

663. **Êóë³êî¢ñê³** (ß¢ãåí) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-î¢ñê³/-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êóë³ê³*, *Êóë³êî¢êà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæàíåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êóë³ê-î¢ñê³*, *Êóë³êî¢-ñê³*. ÔÏ: *êóë³ê* ('íåâÿë³êàÿ áàëîòíàÿ ïòóøêà ç äî¢ã³ì³ íàãàì³') - *Êóë³ê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóë³ê³* ('ïàñåë³ø÷à ç ïðîçâ³ø÷àì³ *Êóë³ê*') - *Êóë³êî¢êà* (òàïîí³ì) - *Êóë³êî¢ñê³*.

664. **Êóëü** (Àëÿêñàíäð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóëü*, ÿê³ ìàå ðîçíûÿ çíà÷ýíí³: 1) òî¢ñòû ñíîï âûáðàíàé íÿö¸ðòàé ñàëîìû, ç ÿêîé çâû÷àéíà ðîáÿöü ñòðýõ³; 2) âÿë³ê³, çâû÷àéíà ðàãîæíû ìÿøîê; 3) ñòàðàÿ ãàíäë¸âàÿ ìåðà ñûïê³õ öåë; 4) çàäíÿÿ ÷àñòêà ðûáàëî¢íàé ñåö³ ¢ âûãëÿäçå ìÿøêà.

665. **Êóëüáàêà** (Ãàííà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóëüáàêà* 'ïàëêà ç çàãíóòûì âåðõí³ì êàíöîì äëÿ àïîðû ïðû õàäçüáå; êóëüáàêà'.

666. **Êóëüø** (Äàð'ÿ) - äðóãàñíàÿ ôîðìà, ïåðøàñíàÿ *Êóëüøà* - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóëüøà* 'òàçàñöåííàâû ñóñòà¢, áÿäðî', à òàêñàìà 'âóãëàâû çàñòàðîíàê ó ãóìíå', 'ìåñöà ïàä çâ³ñëàé ÷àñòêàé ñòðàõ³ ãóìíà', 'êàíöàâàÿ ÷àñòêà âîçà, ñïîñàá óêëàäê³ âîçà', 'òîå, øòî ³ *êóëüöÿ*' (ÑÏÇÁ).

667. **Êóëüøû÷** (Ðàìàí) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-û÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êóëüøà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóëüø-û÷*. ÔÏ: *êóëüøà* ('ñöÿãíî', 'êëóá') - *Êóëüøà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóëüøû÷*.

668. **Êóìàê³í** (Àíàòîëü) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êóìàêà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóìàê-³í*. ÔÏ: *êóìàööà* ('ñïàòûêàööà, àñòóïàööà'; ôàðìàíò *-àêà*) - *Êóìàêà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóìàê³í*.

669. **Êóí³** (Åãîð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóíè* (ðóñ. 'ïóøêà ñ³í³öà' (Äàëü)).

670. **Êóïàâà** (Ì³êîëà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóïàâà* (ðóñ. äàë.) 'áåëû ö³ æî¢òû ãàðëà÷ûê'.

671. **Êóïðàêî¢** (Àëÿêñåé) - âûòâîð ç ñóô³êñàì ïðûíàëåæíàñö³ -*î¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êóïðàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóïðàê-î¢*. ÔÏ: *Êóïðûÿí* (³ìÿ, ç ìîâû ãðýêà¢ *Kyprianos* < *kyprios* 'ê³ïðñê³, æûõàð Ê³ïðà') - *Êóïðà* (ç 1540 ã.) - *Êóïðûê* ³ *Êóïðàê* (âàðûÿíòû ³ìÿ) - *Êóïðàê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóïðàêî¢*.

672. **Êóïöÿâ³÷** (Ôåë³êñ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì áàöüêàéìåííÿ *-ÿâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êóïåö* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóïö-ÿâ³÷*. ÔÏ: *êóïåö* ('óëàäàëüí³ê ãàíäë¸âàãà ïðàäïðûåìñòâà, ÿê³ çàéìàåööà ïðûâàòíûì ãàíäëåì', à òàêñàìà 'ïàêóïí³ê' (ðýã., óñò.)) - *Êóïåö* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóïöÿâ³÷*.

673. **Êóï÷ûíàâà** (Âîëüãà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóï÷ûí* ³ çíà÷ýííåì `íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû`: *Êóï÷ûí-àâà*. ÔÏ: *êóï÷ûí* (ñò.-áåë. `êóïåö`) - *Êóï÷ûí* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóï÷ûíàâà*.

674. **Êóð'ÿí** (Äçÿí³ñ) - âàðûÿíò ³ìÿ *Ê³ðû¸í* (ãðý÷. *kurion* 'äçÿðæà¢íàÿ ¢ëàäà, çàêîí'; (1556, *Êóðüÿí*)) íàáû¢ ðîëþ ïðîçâ³ø÷à.

675. **Êóðàê** (Ãàííà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà (ðýã.) *êóðàê* 'ñàìåö êóðûöû, ïåâåíü' (óòâàðýííå: *êóðà* ('êóðûöà') - *êóðàê*; ÿê ³ *ãóñü* - *ãóñàê*). Àáî àä *êóðàê* 'àëàäêà ç öåñòà' (À. Êà¢ðóñ).

676. **Êóðà÷ýíÿ** (Óëàäûñëà¢) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-ýíÿ* àä àíòðàïîí³ìà *Êóðà÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóðà÷-ýíÿ*. ÔÏ: *êóðà÷* (ðýã. 'äûìàð') - *Êóðà÷* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóðà÷ýíÿ*.

677. **Êóðëà÷ýíêà** (Àíô³ñà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ýíêà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóðëàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóðëà÷-(ê/÷)-ýíêà*. ÔÏ: *êóðëàê* (ðýã.) 'æóðàâåëü' (àä "êóðëû-êóðëû") - *Êóðëàê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóðëà÷ýíêà*.

678. **Êóðìàí** (²âàí) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóðìàí* 'âÿðî¢êà' (Ãðûí÷.).

679. **Êóðö³í** (Ñîô`ÿ) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êóðòà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êóðö-³í*. ÔÏ: *êóðòà* (óòâàðýííå áåçàô³êñàëüíàå àä *êóðòàòû* 'ç êàðîòê³ì õâàñòîì (ïðà æûâ¸ë)'; 'íåäàñòàòêîâàãà ðîñòó; ìàëû, êàðîòê³'; 'êàðîòê³, öåñíû (ïðà àäçåííå)'; à òàêñàìà (ïåðàí. ³ðàí.) 'áàìåæàâàíû, íÿïî¢íû') - *Êóðòà* (ìÿíóøêà) - *Êóðòà* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êóðö³í*.

680. **Êóð÷àíêà** (Êàöÿðûíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àíêà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóð÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êóð÷-àíêà*. ÔÏ: *êóð÷* ('áàëþ÷àå ñêàðà÷ýííå öÿãë³öà¢ öåëà; ñóòàðãà') - *Êóð÷* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóð÷àíêà*.

681. **Êóð÷àòà¢** (Âàäç³ì) - ôîðìà ïðûìåòí³êà ç ñóô³êñàì *-à¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êóð÷àòû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóð÷àò-à¢*. ÔÏ: *êóð÷àòû* (ðóñ. *êóð÷àâûé*) 'êó÷àðàâû')) - *Êóð÷àòû* (ìÿíóøêà) - *Êóð÷àòû* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êóð÷àòà¢*.

682. **Êóðûëà** (²ãàð) - íàðîäíà-ãóòàðêîâàÿ ôîðìà êàíàí³÷íàãà *Ê³ðûëà* (ç ìîâû ãðýêà¢ 'ïàí, óëàäàð, ãàñïàäàð') íàáûëî ðîëþ ïðîçâ³ø÷à.

683. **Êóðý÷êà** (×àñëà¢) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóðý÷êà* <ïîëüñê. *kureczka* 'êóðà÷êà'; ïàðà¢í. *kurek* 'ïåâåíü'.

684. **Êóñòàâà** (Âàëåðûÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóñò* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóñò-àâà*. ÔÏ: *êóñò* ('òðàâÿí³ñòàÿ ðàñë³íà ç ãàë³íàì³, ÿê³ÿ ïà÷ûíàþöü ðàñö³ àìàëü àä çÿìë³; ðàñë³íà, ñöÿáëû ÿêîé ðàñòóöü ïó÷êîì') - *Êóñò* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóñòàâà*.

685. **Êóòàñ** (Ì³êîëà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóòàñ* 'ïó÷îê í³òàê, çâÿçàíûõ ðàçàì íà êàíöû, äëÿ ¢ïðûãîæâàííÿ ÷àãî-íåáóäçü'.

686. **Êóòóçàâà** (Àêñàíà) - âûòâîð ç ôàðìàíò *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êóòóç* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóòóç-àâà*. ÔÏ: *êóòóç* ('ïàäóøêà, íà ÿêîé ïëÿòóöü êàðóíê³', 'êëóìàê' (Äàëü)) - *Êóòóç* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóòóçàâà*.

687. **Êóö³ëà** (Àííà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êóö³ëà* (ðóñ. *êóòèëà*) 'ãóëÿêà'.

688. **Êó÷àð** (²ãàð) - ñåìàíòû÷íû âûáàð àä àïåëÿòûâà *êó÷àð* (ðóñ. *êó÷åð*) 'ôóðìàí, ðàì³çí³ê, âàçí³öà'.

689. **Êó÷àðýíêà** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ýíêà* àä àíòðàïîí³ìà *Êó÷àð* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êó÷àð-ýíêà*. Ãë. **Êó÷àð**.

690. **Êó÷ìåëü** (²ãíàò) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êó÷ìåëü* '÷àëàâåê ç êó÷ìàé - ïûøíûì³ ãóñòûì³ âàëàñàì³'; óòâàðýííå: *êó÷ì-åëü*. Ïàðà¢í. *ãàðá-åëü, ø÷àðáåëü*.

691. **Êóøíåðóê** (Ëþäì³ëà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-óê* àä àíòðàïîí³ìà *Êóøíåð* ç çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êóøíåð-óê*. ÔÏ: *êóøíåð* ('ìàéñòàð, ÿê³ âûðàáëÿå øêóðû ïóøíûõ æûâ¸ë íà ôóòðû') - *Êóøíåð* (ìÿíóøêà, ïàçíåé ïðîçâ³ø÷à) - *Êóøíåðóê*. Àáî àä àïåëÿòûâà *êóøíÿðóê* 'ïàìî÷í³ê êóøíåðà'.

692. **Êóøí³ðóê** (Ëþäì³ëà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-óê* àä àíòðàïîí³ìà *Êóøí³ð* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êóøí³ð-óê*. ÔÏ: *êóøí³ð* (ôàíåò. âàðûÿíò àä *êóøíåð* 'ðàìåñí³ê, ÿê³ âûðàáëÿå øêóðû íà ôóòðû ³ øûå ôóòðû') - *Êóøí³ð* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êóøí³ðóê*.

693. **Ëàáà÷ý¢ñêàÿ** (Âîëüãà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ý¢ñê³* àä òàïîí³ìà *Ëàáà÷û* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæàíêà, æûõàðêà íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Ëàáà÷-ý¢ñêàÿ*. ÔÏ: *ëàáà÷* ('ïðà ÷àëàâåêà ëàáàòàãà (ç âÿë³ê³ì, ïóêàòûì ³ëáîì)') - Ëàáà÷ (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Ëàáà÷û* ('ïàñåë³ø÷à ç ïðîçâ³ø÷àì³ *Ëàáà÷*') - *Ëàáà÷ý¢ñêàÿ*.

694. **Ëàáîâ³÷** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-îâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Ëîá* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Ëîá-àâû* - *Ëàáîâ³÷*. ÔÏ: *ëîá* ('âåðõíÿÿ ÷àñòêà òâàðó ÷àëàâåêà àáî ìîðäû æûâ¸ëû') - *Ëîá* (ìÿíóøêà - ïðà ëàáàñòàãà, ðàçóìíàãà ÷àëàâåêà) - *Ëîá* (ïðîçâ³ø÷à) - *Ëàáîâ³÷*.

695. **Ëàãàâû** (²âàí) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *ëàãàâû* àä (*ëîã* 'øûðîêàÿ äî¢ãàÿ ÿðó ç àäõîííûì³ ñõ³ëàâûì³') 'ÿê³ çíàõîäç³ööà ¢ ëîãó'.

696. **Ëàäóöüêî** (Êàñòóñü) - íàðîäíà-ãóòàðêîâàÿ ýêñïðýñ. ôîðìà ³ìÿ *Ëàäà* (ñëàâ. ëàäà 'ëþáàÿ, ì³ëàÿ') íàáûëà ðîëþ ïðîçâ³ø÷à.

697. **Ëàäûí³í** (Ì³õà³ë) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Ëàäûíà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Ëàäûí-³í*. ÔÏ: *Ëàäà* (ñò.-ñëàâ. *ëàäà* 'ëþáàÿ, ì³ëàÿ') - *Ëàäûíà* ('íàø÷àäàê Ëàäû', ñóô³êñ *-ûí*) - *Ëàäûí³í*.

698. **Ëàçàðýíêà** (Äçì³òðûé) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ýíêà* àä àíòðàïîí³ìà *Ëàçàð* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Ëàçàð-ýíêà*. ÔÏ: *Ëàçàð* (³ìÿ <ñò.-ÿ¢ð. çñàìàíòû÷íàé 'Áîã ïàìîã') - *Ëàçàð* (ïðîçâ³ø÷à) - *Ëàçàðýíêà*.

699. **Ëàçóö³í** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Ëàçóòà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Ëàçóö-³í*. ÔÏ: *ëàçóòà* ('ëàç ó àãàðîäæû', 'ëàçóò÷ûê'; 'ïðàëàçà' (Äàëü)) - *Ëàçóòà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Ëàçóö³í*.

700. **Ëàê³òêà** (Àëÿêñàíäð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *ëàêòû* ³ *ëàê³òêà* 'ñàëàäêà (äëÿ êóðýé)' (ÑÁÃ ÏÇÁÏ, ò. 2, ñ. 613: *ëàêòû*). Àáî àä (ðýã.) *ëàê³òêà* 'ïàäêëàäêà ïàä ëîêö³ ðóê', 'ïàäëàêîòí³ê³'.

701. **Ëàïàòà** (²ëüÿ) - àêöýíòàâàíû ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *ëàïàòà* 'ïðûëàäû äëÿ êàïàííÿ çÿìë³ ç ïëîñê³ì øûðîê³ì í³æí³ì êàíöîì'.

702. **Ëàïà÷óê** (Àäýë³íà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-óê* àä àíòðàïîí³ìà *Ëàïà÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Ëàïà÷-óê*. ÔÏ: *ëàïàöü* ('ëàâ³öü' - ÑÍÌÇ) - *ëàïà÷* ('òîé, õòî ëàïàå', 'ëîâ³öü', ñóô³êñ *-à÷*, *ëàï-à÷*) - *Ëàïà÷* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Ëàïà÷óê*.

(Ïðàöÿã ó íàñò. íóìàðû.)

¹ 45 (1352) 8 Ë²ÑÒÀÏÀÄÀ 2017 ã. Наша слова

Ïðàë¸ñ íàøûõ çàìêà¢

Àäêàç Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû íà çàïûò À. Àí³ñ³ì

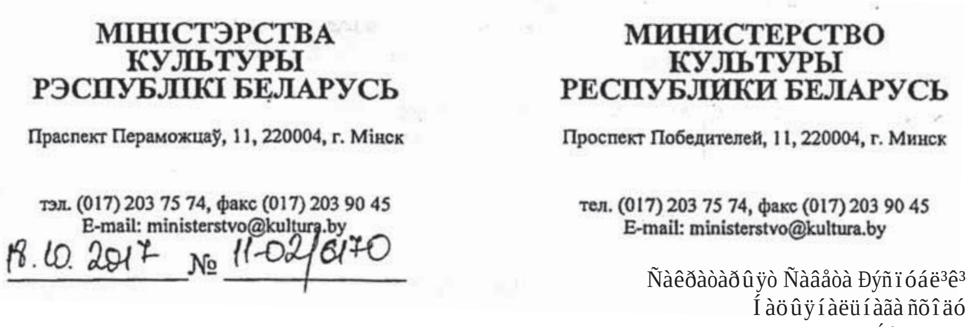
МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Праспект Пераможцаў, 11, 220004, г. Мінск
тэл. (017) 203 75 74, факс (017) 203 90 45
E-mail: ministerstvo@kultura.by
18.10.2017 № 11-02/6170

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
Проспект Победителей, 11, 220004, г. Минск
тел. (017) 203 75 74, факс (017) 203 90 45
E-mail: ministerstvo@kultura.by

Ñàêðàòàðûÿò Ñàâåòà Ðýñïóáë³ê³
Íàöûÿíàëüíàãà ñõîäó
Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü

êîï³ÿ: Ñàâåò Ì³í³ñòðà¢
Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü

Àá âûêàíàíí³ äàðó÷ýííÿ

Ó àäïàâåäíàñö³ ç äàðó÷ýííåì Ñàâåòà Ì³í³ñòðà¢ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü àä 12 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. ¹ 09/133-33/11801ð Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû ³íôàðìóå ïà ïûòàííÿõ àäíà¢ëåííÿ çàìêà¢ ó Ãðîäçåíñêàé âîáëàñö³.

Äàâîäç³ì äà âåäàìà, øòî äçåéíàñöü äçÿðæà¢íàé ïðàãðàìû "Çàìê³ Áåëàðóñ³" çàâåðøàíà ¢ 2015 ãîäçå. Íà çìåíó ¸é ïðûíÿòà Äçÿðæà¢íàÿ ïðàãðàìà "Êóëüòóðà Áåëàðóñ³" íà 2016-2020 ãàäû, ÿêàÿ çàöâåðäæàíà ïàñòàíîâàé Ñàâåòà Ì³í³ñòðà¢ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü àä 04.03.2016 ã. ¹ 180.

Ó ðàìêàõ Äçÿðæà¢íàé ïðàãðàìû "Êóëüòóðà Áåëàðóñ³" íà 2016 - 2020 ãàäû âÿäóööà ðàáîòû ïà àá'åêöå "Ðýñòà¢ðàöûÿ ³ ðýêàíñòðóêöûÿ Ë³äñêàãà çàìêà".

1-ÿ ÷àðãà àá'åêòà (âîíêàâûÿ ñåòê³ ³ äîáðà¢ïàðàäêàâàííå çà ñöåíàì³ çàìêà) ¢âåäçåíà ¢ ýêñïëóàòàöûþ ¢ 2016 ãîäçå.

Ó 2017 ãîäçå çà êîøò ñðîäêà¢ àáëàñíîãà áþäæýòó íàê³ðàâàíà 412,2 òûñ.ðóáë¸¢ íà ïðàâÿäçåííå ðàáîò ïà 2-é (ïàáóäîâû, ñåòê³ ³ äîáðà¢ïàðàäêàâàííå ¢ ìåæàõ çàìêà) ³ 3-é ÷ýðãàõ (ïðàâÿäçåííå ðàáîò ó Ïà¢íî÷íà-¡ñõîäíÿé âåæû ³ ñòâàðýííÿ ýêñïàç³öû³) àá'åêòà, óâÿäçåííå ÿê³õ ïëàíóåööà ¢ 2017 ãîäçå.

Çàâÿðøýííå àãóëüíàáóäà¢í³÷ûõ ³³íøûõ ðàáîò ïà Ïà¢äí¸âà-Çàõîäíÿé âåæû ³ ñòâàðýííÿ ¢¸é ýêñïàç³öû³ ïëàíóåööà ¢ 2018 ãîäçå. Íà ãýòûÿ ìýòû ïàòðàáóåööà 450,0 òûñ.ðóáë¸¢.

Íà çàìêó ¢ Êðýâå Ñìàðãîíñêàãà ðà¸íà ïëàíóåööà àæûööÿâ³öü ðàáîòû ïà êàíñåðâàöû³ ðó³í ç ïðûñòàñàâàííåì ³ ìóçåô³êàöûÿé àá'åêòà, óêëþ÷ýííåì ÿãî ¢ ïàçíàâàëüíûÿ òóðûñòû÷íûÿ ìàðøðóòû.

Ó 2013 ãîäçå ðàñïðàöàâàíà êàíöýïöûÿ ðàáîò ïà àá'åêöå ç âûäçÿëåííåì ïóñêàâûõ êîìïëåêñà¢ ç ìýòàé ïàýòàïíàãà ¢âÿäçåííÿ àá'åêòà ¢ äçåÿííå:

ïåðøû ýòàï - ðýêàíñòðóêöûÿ ç ðýñòà¢ðàöûÿé Êíÿæàé (ïà¢íî÷íàé) âåæû çàìêà ¢ â. Êðýâà ç ïðûëåãëûì³ ôðàãìåíòàì³ ñöåí. Ó ìåæàõ ðàáîò ïåðøàãà ïóñêàâîãà êîìïëåêñà âûäçåëåíû ðàáîòû 1-àé ÷àðã³ ïà êàíñåðâàöû³ Êíÿæàöêàé âåæû ç ìýòàé çàõàâàííÿ ¢í³êàëüíàãà ïîìí³êà ñÿðýäíÿâå÷íàé àðõ³òýêòóðû äà ïà÷àòêó ðàáîò ïà ÿãî àäíà¢ëåíí³³ ïðûñòàñàâàíí³;

äðóã³ ýòàï - êàíñåðâàöûÿ ç ðýñòà¢ðàöûÿé ñöåí ³ äîáðà¢ïàðàäêàâàííå òýðûòîðû³ çàìêà, âûÿ¢ëåííå çàõàâàíûõ ôàðòûô³êàöûéíûõ çáóäàâàííÿ¢ Ïåðøàé ñóñâåòíàé âàéíû;

òðýö³ ýòàï - ïðûñòàñàâàííå çàìêà ïàä ìóçåéíóþ ôóíêöûþ ç ðýêàíñòðóêöûÿé Êíÿæàöêàé âåæû äëÿ ìåñöàâàííÿ ìóçåéíàé ýêñïàç³öû³.

Ó áÿãó÷ûì ãîäçå ïà÷àë³ñÿ ðàáîòû çãîäíà ç áóäà¢í³÷ûì ïðàåêòàì ïà àá'åêöå "Êàíñåðâàöûÿ ç ðýñòà¢ðàöûÿé ã³ñòîðûêà-êóëüòóðíàé êàøòî¢íàñö³. "Ôðàãìåíòû çàìêà XIV ñòàãîäçÿ, â. Êðýâà, Ñìàðãîíñêàãà ðà¸íà, Ãðîäçåíñêàé âîáëàñö³" (çàêàç÷ûê - óïðà¢ëåííå êàï³òàëüíàãà áóäà¢í³öòâà Ñìàðãîíñêàãà ðà¸íà, ïðàåêòíàÿ àðãàí³çàöûÿ - ïðàåêòíû ô³ë³ÿë ÀÀÒ "Áåëðýñòà¢ðàöûÿ"). Íà âûêàíàííå ãýòûõ ðàáîò íàê³ðàâàíû ñðîäê³ ç ôîíäó Ïðýç³äýíòà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü ïà ïàäòðûìöû êóëüòóðû ³ ìàñòàöòâà ¢ ïàìåðû 105,8 òûñ. ðóáë¸¢, à òàêñàìà ñðîäê³ ðýñïóáë³êàíñêàãà áþäæýòó ¢ ïàìåðû 22,28 òûñ. ðóáë¸¢.

Ãýòàå ðàøýííå ïðûíÿòà ç óë³êàì çàâÿðøýííÿ ðàáîò ïà êàíñåðâàöû³ Êíÿæàöêàé âåæû äà êàíöà áÿãó÷àãà ãîäà, øòî äàçâîë³öü çàõàâàöü óí³êàëüíû ïîìí³ê ³ âûðàòàâàöü ÿãî àä ðàçáóðýííÿ. Ãýòà áóäçå ïà÷àòàê áóéíûõ ðàáîò ³ âåëüì³ çíà÷íàÿ ïàäçåÿ ïà àäíà¢ëåíí³ ö³êàâàãà ³ âàæíàãà äëÿ ã³ñòîðû³ ³ êóëüòóðû Áåëàðóñ³ àá'åêòà ñïàä÷ûíû.

Íà Ñòàðûì çàìêó ¢ Ãðîäíà ïðàâåäçåíû çíà÷íûÿ àá'¸ìû íàâóêîâà-äàñëåä÷ûõ ðàáîò - ã³ñòîðûêà-àðõ³¢íûÿ, àðõåàëàã³÷íûÿ, íàòóðíûÿ äàñëåäàâàíí³, âûâó÷ýííå àíàëàãà¢ àá'åêòà¢ àäïàâåäíàãà ïåðûÿäó, ïðûçíà÷ýííÿ ³ à¢òàðñòâà, ÿê³ÿ äàçâîë³ë³ ïàäðûõòàâàöü ïðàåêò ïà áóäà¢í³öòâó ñòðà÷àíàãà àá'¸ìíà-ïðàñòîðàâàãà ðàøýííÿ çàìêà.

Âûí³ê³ àðõåàëàã³÷íûõ äàñëåäàâàííÿ¢, ïðàâåäçåíûõ íà òýðûòîðû³ Ñòàðîãà çàìêà, ìàþöü âÿë³êóþ çíà÷íàñöü, óòûì ë³êó äëÿ ïàäðûõòî¢ê³ ìàòýðûÿëà¢, ãðàô³÷íûõ ðýêàíñòðóêöûé êîìïëåêñà Ñòàðîãà çàìêà íà ðîçíûÿ ïåðûÿäû ³ñíàâàííÿ. Àòðûìàíûÿ ìàòýðûÿëû äàñëåäàâàííÿ ¢æî çàðàç ç'ÿ¢ëÿþööà êðûí³öàé çâåñòàê àá õàðàêòàðû òýðûòîðû³ çàìêà.

Ó áÿãó÷ûì ãîäçå ðàñïðàöàâàíà ïðàåêòíàÿ äàêóìåíòàöûÿ ïà àá'åêöå "Ðýñòà¢ðàöûÿ ³ ïðûñòàñàâàííå ïàä ã³ñòîðûêà-àðõåàëàã³÷íû ìóçåé Ñòàðîãà çàìêà ïà âóë. Çàìêàâàÿ, 22 ó ã. Ãðîäíà (1-ÿ ÷àðãà)" (çàêàç÷ûê - ÃÀÓÏ "ÓÊÁ Ãðîäçåíñêàãà àáëâûêàíêàìà", ïðàåêòíàÿ àðãàí³çàöûÿ - ÓÏ "²íñòûòóò Ãðîäíàãðàìàäçÿíïðàåêò"). Çãîäíà ç ïðàåêòàì ïëàíóåööà âûêàíàöü ðàáîòû ïà ðýñòà¢ðàöû³ ç àäíà¢ëåííåì çàâÿðøýííÿ Ñÿðýäíÿé âåæû, Êðàïàñíîé ñöÿíû ç àáîðîíàé ãàëåðýÿé, óâàõîäíàé Áðàìû, àäíà¢ëåíí³ Áàðáàêàíó, áóäà¢í³öòâó Êàìÿí³öû ³ Ìåðíàé õàòû.

Ïàñëÿ ïðàõîäæàííÿ ýêñïåðòûçû ïðàåêòà¢ ïëàíóåööà ïðûñòóï³öü äà ðýàë³çàöû³ ïðàåêòíûõ ðàøýííÿ¢.

Íàêîíò ïûòàííÿ ïà çìÿíøýíí³ êîøòó ïðû ïåðàäà÷û àñîáíûõ ã³ñòàðû÷íûõ ïîìí³êà¢ ó ïðûâàòíóþ ¢ëàñíàñöü ç ìýòàé ïðûöÿãíåííÿ ³íâåñòûöûé äëÿ áîëüø ïî¢íàãà ³ýôåêòû¢íàãà ¢âÿäçåííÿ ãýòûõ àá'åêòà¢ ó ñôåðó òóðûñòû÷íàãà âûêàðûñòàííÿ ³íôàðìóåì, øòî çãîäíà ç ïóíêòàì 5 Óêàçà Ïðýç³äýíòà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü àä 4 ë³ïåíÿ 2012 ã. ¹ 294 àáëâûêàíêàìû ³ Ì³íãàðâûêàíêàìó ïà¢íàâàæàíû íà ïðûíÿööå ðàøýííÿ ïà ðàñïàðàäæýíí³ íåâûêàðûñòî¢âàåìàé ³ íåýôåêòû¢íà âûêàðûñòî¢âàåìàé ìà¸ìàñö³, øòî çíàõîäç³ööà âà ¢ëàñíàñö³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü, óêëþ÷àíàé ó ïåðàë³ê íåâûêàðûñòî¢âàåìàé ³ íåýôåêòû¢íà âûêàðûñòî¢âàåìàé ìà¸ìàñö³, ÿêàÿ çíàõîäç³ööà âà ¢ëàñíàñö³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü, ó ìýòàõ ¢êëþ÷ýííÿ ÿãî ¢ ãàñïàäàð÷û àáàðîò, ó òûì ë³êó ðàøýííÿ¢ ïà àä÷óæýíí³ òàêîé ìà¸ìàñö³ íà ïëàòíàé àñíîâå, óêëþ÷àþ÷û ïðîäàæ íà à¢êöûÿõ, íå çíèæàíàé ñòàðòàâàé ïðàçåíûÿ íà...

Òàê³ì ÷ûíàì ïåðàøêîä ïà ïåðàäà÷û àá'åêòà¢ çà ñ³ìâàë³÷íû êîøò íå ³ñíóå.

Ì³í³ñòð Þ.Ï. Áîíäàð.

Íîâûÿ êí³ã³ äëÿ áåëàðóñê³õ øêîë

1 ë³ñòàïàäà ïåðøû íàìåñí³ê ñòàðøûí³ ÒÁÌ Óëàäç³ì³ð Êîëàñ, ñòàðøûíÿ ÒÁØ Àëåñü Ëîçêà, âûêëàä÷ûê³ Ëÿâîí Áàðø÷ý¢ñê³ ³ Ïàâåë Öåðàøêîâ³÷ ïðàäñòàâ³ë³ ¢ Ë³äñê³ì êàëåäæû ³¢ Öýíòðû ãàðàäñêîãà æûööÿ ¢ Ãàðîäí³, íîâûÿ êí³ã³, ÿê³ÿ ìîæíà íàçâàöü àëüòýðíàòû¢íûì³ ïàäðó÷í³êàì³. Êí³ãà Ëÿâîíà Áàðø÷ý¢ñêàãà ìàå íàçâó "Ñëîâû ³ âîáðàçû" Íà ïàñòàâå àíàë³çó êàíêðýòíûõ òâîðà¢ ðîçíûõ ÷àñî¢ íàðîäà¢ ðàçãëÿäàþööà íàéâàæíåéøûÿ ýòàïû ñòàíà¢ëåííÿ

ë³òàðàòóðû ³ ìàñòàöòâà - àä ñòàðàæûòíàñö³ äà êàíöà ýïîõ³ Àäðàäæýííÿ. Àëåñü Ëîçêà ïðàäñòàâ³¢ êí³ãó ïðà áåëàðóñê³ ôàëüêëîð. Àíòðàïîëàã Ïàâåë Öåðàøêîâ³÷ ïðàäñòàâ³¢ óæî ïàäðûõòàâàíóþ äà âûõàäó íîâóþ êí³ãó ïà ïðàáëåìàõ ãëàáàëüíàãà ìàøòàáó. Íàçûâàåööà ïðàöà "Ãëàáàëüíûÿ ïðàáëåìû ÷àëàâåöòâà: íàðûñû ýêàíàì³÷íàé ³ ñàöûÿëüíàé ãåàãðàô³³ ñó÷àñíàñö³".

Àðãàí³çàòàð ³ ìàäýðàòàð ñóñòðý÷û ¡ëàäç³ì³ð Êîëàñ çàçíà÷û¢:

- Íàì óäàåööà âûïóñêàöü êí³ã³ òàêîãà àäóêàöûéíàãà àñâåòí³öêàãà ê³ðóíêó. Ìû íå ìîæàì íàçûâàöü ³õ ïàäðó÷í³êàì³, áî ïàäðó÷í³ê³ òðýáà çàöâÿðäæàöü ó Ì³íàäóêàöû³, ³ ãýòà öýëàÿ áþðàêðàòû÷íàÿ ïðàöýäóðà. Òûì íå ìåíø ãýòûÿ êí³ã³ ïåðàäóñ³ì íàê³ðàâàíûÿ íà âó÷í¸¢ñêóþ à¢äûòîðûþ, ïðûçíà÷àíûÿ äëÿ áåëàðóñêàé øêîëû. ²õ ìîæíà ë³÷ûöü òàê³ì³ àëü-

òýðíàòû¢íûì³, äàäàòêîâûì³ ïàäðó÷í³êàì³.

Ó Ë³äçå ñëîâû çíàêàì³òûõ íàâóêî¢öà¢ ¢ñïðûìàë³ñÿ ç âÿë³êàé çàö³êà¢ëåíàñöþ. Íà ñóñòðý÷û ïðûñóòí³÷àë³ íàâó÷ýíöû âûïóñêíîãà ³ ïåðøàãà êóðñà¢ êàëåäæà. Ïåðøûÿ çìîãóöü óæî ç âîñåí³ ñêàðûñòàöü íîâûÿ êí³ã³ íà ïðàêòûöû, à äðóã³ÿ ÿø÷ý ïàñïåþöü ³ñàì³ ïà ³õ ïàâó÷ûööà. Òûì áîëüø, øòî íàáîð êí³ã áû¢ ïàê³íóòû äëÿ á³áë³ÿòýê³ êàëåäæà.

Ïàâîäëå Ðàäû¸ Ðàöûÿ.

Áåëàðóñêàì î¢íàÿ “Ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà” ç Ìàëàäçå÷íà - ëåïøàÿ ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà 2017 ãîäà

27 êàñòðû÷í³êà Àñàöû-ÿöûÿ âûäà¢öî¢ ðýã³ÿíàëüíàé ïðýñû ïàäâÿëі âûí³ê øòîäàäàäàê çà ðàçëі÷íûõ Ñ Ì ² Áåëàðóñ³. Óñÿãî ¢ êîíêóðñå ¢äçåëі³÷àëà áîëüø çà 60 æóðíàë³ñòà¢ ç ðîçíûõ âûäàíí¢.

Íàéëåïøû ñàéò

intex-press.by

Çà 2017 ãîä êîëüêàñöü óí³êàëüíûõ íàåâàâàí³êà¢ ñàéòà âûðàøëà óâàãу (430 òûñ÷ áûëі¢ âåðñí³). Ïàâîäëå Gemius, ïàòîï³óåìàðóñêàé ³íòýðíýò-à¢-äûòîðû³ ¢ æí³¢í³ 2017 ãîäà áàðàíâà³öê³ ñàéò ïåðà¢çûøî¢ òàê³ý ðýñ³óáë³êàíñê³ý ðýñóðñû, ÿê nn.by, euroradio.fm, citydog.by, gazetaby.com äû³íøûý.

Ñàéò intex-press.by óæî ïðûçíàâà¢ñÿ ëåïøû "Àá'ÿâíàíû³ Ìàñìåäûÿ³" ¢ 2014, 2015 ãàäàõ, à ïàïÿðîâåå âûäàííå Intex-press áûëî ¢çíàâàðîæàíà ýê íàéëåïøåå ¢ 2013 ³ 2016 ãàäàõ.

Òàêñàìà äûïëî ô³íàë³ñòà ¢ íà³íàöû³ "Å³ñòîðûÿ" àòðûìàëà æóðíàë³ñòêà Àëåíà Ñåðûêàâà çà àðòûêóë "*20 ëåò íàçàä âÁàðàíîâè÷àõ çàêëþ÷åíûñåðüåçíàãà èç ñïàöèâûõ òêíåíåé ñîëäàòñêàãà. Ïðè èõ çàäåðæàíèè ïîâèé 18-ëåòíèé ñîëäàò*".

Íàéëåïøû àíàë³òû÷íû àòýðûÿë

Ï¸òð Ãóçàå¢ñê³, "Ãàíöàâ³öê³ ×àñ" - ñåðûÿ ìàòýðûëà¢ "*Êàë³ ô³íàíñû ïýþöü ðàìàíñû*".

Íàéëåïøàå ôîòà

Àëÿêñàíäð ×óâó¢, "Âå÷åðíèé Áîáðóéñê" - ñåðûÿ ôîòàðýïàðòàæ¢ ç àêöûÿ¢ ñó-ïðàöü ïðýç³äýíöèàëà Äûêðýòó ¹ 3 ó Áàáðóéñêó.

Ã³ñòîðûÿ

Óëàäç³ì³ð Ñêàðàáàòó, "Âîëüíàå Ãëûâåâå" - "*Óö¸ê³ ïàëêà "Ãëûâêàå" ç Áðàççå÷-÷à*".

Æóðíàë³ñöêàå ðàñïðàâàâàííå ³ çâàðîòíàÿ ñóâÿçü

Àíàñòàñ³ÿ Àðëî¢ñêàÿ, "²íôà-Êóð'åð" - "*Ìîæàì îñòàòöüñÿ ñ íåïîâúì¸íûìè êðåäèòàìè*".

Ñàöûÿëüíàÿ âèòûÿ

"²íôà-Êóð'åð" - Ñåðûÿ âêëûé ïà ïäàððûì³ ïñ³ðòàô³ç³÷íàãà ðàçâ³ööÿ, à òàêñàìà ïà ïäàððûì³öû áåëàðóñêàé ìîâû ³ ñïîðòó.

Â³äÿà

ß¢ãåí Âàëàäàø÷óê, "Ãàçåòà Ñëî³ìñêàÿ" - "*Â Çåëüåáíêî³ ðàéîíå îò áåçûñõîäíîñòè ïåíñèîíåðû ñîáñòâåííîãî äîìà-þò êàìíè íà êîëîçíûõ ïîëÿõ*".

Àäóêàöûÿ ³ êóëüòóðà

Íàòàëëÿ Òóð, "Ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà" - "*Àêöûÿ "Áåëàðóñü ïàì³òàå": "Õëî÷ûê, õòî ¢ öýáå íà ïàðòðýöå?*" - "*Íå âåäàþ, íàì ÿãî ¢ ôêîëå âûäàë*".

Áåëàðóñêàÿ ì³âà

Òàööÿíà Ãàï³åâà, "Áðýñöêàÿ ãàçåòà" - "*²íòýðíåò äàïàì³ìàæà áåëàðóñàì íå çàóá³öü ì³âó?*"

Êðàÿçíà¢ñòâà

Ðàì³äüëà Æàá³ê, "È-íòâêñ-Ïðåññ" - "*Ì û òàíöóåì íà ì³ãèëàõ*".

Íàéëåïøàÿ ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà 2017 ãîäà - "Ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà"

Æóðíàë³ñòû ãàçåòû àäçíà÷ûë³ñÿ ¢ ðîçíûõ ³ì³íàöûõ. Çíÿ Õðóöêàÿ ñòàëà ô³íàë³ñòêàé ó íà³íàöû³ "â³äýà", Àêñàíà ßðàøîíàê-ó íà³íàöû³ "àíàë³òû÷íû ìàòýðûÿë", Íàòàëëÿ Òóð - ó íà³íàöû³ "ôîòà" ³ "â³äýà".

Äûïëîì ô³íàë³ñòà¢ ãàçåòà àòðûìàëà çà ñàéò rh.by ³ çà âêöûþ "Äçÿñÿòà÷êà".

Ðàíåé ëåïøàé "Ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà" ñòàíàâ³ëàñÿ ¢ 2015 ãîäçå.

Äëÿ äàâåäê³:

Àñàöûÿöûÿ âûäà¢öî¢ ðýã³ÿíàëüíàé ïðýñû çàñíàâàíà ¢ 2009 ãîäçå, àá'ÿâíî¢âà 14 íåäçÿðæà¢íûõ ïðàäïðûåì³ñòâ¢ ç ðîçíûõ ðýã³¸íàê Áåëàðóñ³. ßñêðàâûì ïðûêëàäàì ÿãî ïàñÿïðûíàë³ñÿ âûêàíàöû ïðàäóêöûÿ ê³ðóþ÷àé äçåéíàñö³ Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýê³ Áåëàðóñ³. Àñíîâàâûì ïðûçíà÷ýííåì ïðàäóêöûі ãàçåòû ¢ ³íòýðíýöå ëі÷ûöü ïðàåêò "Ðýã³ÿíàëüíàÿ ãàçåòà" - ñàéò ³ ïðûëàäû äëÿ ñ³ñòýìû Àíäðîéä. Ó ³ì'ÿ ïðûíöûïó ³íòýðíýöûÿ âûêàíàíà ãðàìàäçêàÿ ³íôàðìàöûéíàÿ ñ³ñòýìà "Ãàçåòà.by". Ïðàåêò ¢êëþ÷àå ³ ñàöûÿëüíûÿ ñàöûÿëüíûÿ ñåòêі, äàäðàöà ³ êàðûñöüíûÿ ñàöûÿëüíûÿ ñåðâ³ñû. Ó âûí³êó àáíàâëåííÿ ³íôàðìàöûéíàé ñ³ñòýìû ïàâåëі÷âàåööà ³ ³íòýðàêöûÿ ³ ïàäïàñ÷ûêà¢ ç ðýäàêöûÿìі ãàçåòû.

belta.by.

Íàâ³íû Ãåðìàí³³

Áåðë³íñêàé äçÿðæá³áë³ÿòýöû ïàäàðàâàë³ ïåðàâûäàííåÑêàðûíû

Áåðë³íñêàé äçÿðæà¢íàé á³áë³ÿòýöû ïåðàäàäàçåíà¢ äàð ôàêñ³ì³ëüíàå âûäàíí¢ "Êí³æíàÿ ñïàäç÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû". Êàøòî¢íûÿ òàì, êîæíû ç ÿê³ð - äàêëàäíàå ¢çíà¢ëåííå êí³ãà âÿäîìàãà ïåðøàãðóêðàà, ïåðäàà¢ ãåíåðàëüíàìó äûðýêòàðó Áåðë³íñêàé äçÿðæà¢íàé á³áë³ÿòýê³ Áàðáàðû Øíàéäýð-Êåì ïô äûðýêòàð ÍÁÁÐàìàí Ìàòóëüñê³.

Âÿðòàííå ³ çàõâàíàñöü êóëòóðíàé ñïàäç÷ûíû - ïðûðûòýòíûõ ê³ðóíàê äçåéíàñö³ Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýê³ Áåëàðóñ³. ßñêðàâûì ïðûêëàäàì ÿãî ïàñÿïðûíàë³ñÿ âûêàíàöû ïðàåêò çðàá³ë³ ñóñâåòíàé ãðàìàäçêàñö³ êàòîí¢íû ïðàäóêöûÿ "Êí³æíàÿ ñïàäç÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû". Óí³êàëüíû ³ìàòí³ê - ãýòà íàòîëüê³ äàëþðòàâàíàÿ ê³ê³æíàÿ ñïàäç÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû. Óâû³êó öåñíàãà ïàðòí¸ðñêàãà ñòýíäó ³ êàøòî¢íûõ ïëàñò³êàâûõ ïàêåòаў, äëå ³ êàøòî¢íû ïëàñò êóëüòóðíàé ñïàäç÷ûíû, ô³êàëàã³÷íûõ ³ êóëüòóðàëàã³÷íûõ äàñëåäàâàííÿ¢. Ó ìåðàïðûåì³ñòâ òàêñàìà ïðûÿë³ ¢äçåë Íàäçâû÷àéíû ³ Ïàñïå Áåëàðóñ³¢. Ó ìåðàïðûåì³ñòâ òàêñàìà ïàñëÿ ïàäïàñàííÿ¢ äàãàâîðó ³ íàäàäçåíà ³íôàðìàöûéíàÿ ñ³ñòýìà "Ãàçåòà.by".

Беларуская мова- ТБМ наша будучыня

Àõâÿðàâàí³ íà ÒÁÌ

1. Í³æíàêî¢ñêàÿ ²ðûíà - 20 ð., ã. Ìåíñê
2. Êóêàâáíêà ²âàí - 15 ð., ã. Ìåíñê
3. Êîïûê ²ëëÿ - 60 ð., ã. Ìåíñê
4. Çûëüêî¢ Ñ. Ï. - 20 ð., ã. Àäðîäíÿ
5. Ïàíàìàðî¢ Ñÿðãåé - 20 ð., ã. Ìåíñê
6. Ðýáêà Ì³êîëà - 20 ð., ã. Ìåíñê
7. Ïóóøêà Ñ. - 54 ð., â. Õ³ëü÷ûôû
8. ×ûã³ð ß¢ãåí - 10 ð., ã. Àäðîäíÿ
9. Ì³ñåâ³÷ Ìàð'ÿí - 60 ð., ã.ã. Ïäàñã³ëëå
10. Ëÿï¸øê³í Àíäðýé - 10 ð., â. Çàðà, Êðóãëÿíñê³ ð-í
11. Ôóðñ Àíòîí - 10 ð., ã. Ïàñòàâû
12. Òðóñà¢ Àëåñ - 1146 ð., ã. Ìåíñê
13. Âîñ³ïàâà Àëÿêñàíäðà - 10 ð., ã Ãî ìåëü
14. ²ëü³í÷ Äàð'ÿ -10 ð., ã. Ìåíñê
15. Øê³ðìàíêî¢ Ôåë³êñ - 10 ð., ã. Ñëà¢ãàðàä
16. Áàãäàíêâà÷ Ñ. Ì . - 5 ð., ã. Ìåíñê
17. Àí³ì Àëåíà - 1355 ð., ã. Ìåíñê
18. À¢äàñåâ÷ Àëåñÿ - 9 ð., ã. Ãî ìåëü
19. Ãàñíà¢ - 5 ð., ã. Ìåíñê
20. Äç³âàé ç-íàä Äç³íú - 10 ð., ã. Ìåíñê
21. Çåíüêà Âàäç³ì - 22 ð. ã. Ìåíñê
22. Êîò Âàëåð - 5 ð., ã. Ìåíñê
23. Ïëàñêà ¡ëàäç³ì³ð - 5 ð., ã. Ìåíñê
24. Ñêàìåéêà Ñÿðãåé - 20 ð., ã. Ìåíñê

Äçåéíàñöü ÃÀ “ÒÀÌ ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû” ïà íàäàí³ ðî³íàé ìîâå ðýäêі íàãà ñòàòóñó äçÿðæà¢íàé âûøýé³õ âûäàööÿ¢. Ïàäðîìàæàííі íà âûêàíàíà ãðàìàäçêàÿ ³íôàðìàöûÿ ÒÁÌ – ñïðàâà ãîíàðó êîæíàãà ãðàìàäçÿí³íà êðà³íó.

Ïðîñ³ì Âàøûÿ àõâÿðàâàí³ íàñûëàöü íà àäðàñ, âóë. Ðóì³ÿíöàâà, 13, ã. Ì³íñê, 220034, àëüåî ïðåäàé÷ûöü íà ðàçë³êîâû ðàõóíàê ÒÀÌ ¹ BY84BLBB30150100129705001001 ó Àääçÿëåí³ ¹ 539 ÀÀÒ “Áåë³âàñòáàíê” IBAN - BLBBBY2X (ÓÍÏ 100129705) ïðàç ëþáíå àääçÿëåííå àø÷àäáàíêà Áåëàðóñáàíê.

Паведамленне

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705

атрымальнік плацяжу

Àääçÿëåíå ¹ 539 ÀÀÒ “Áåë³âàñòáàíê”

назва банка

Рахунак атрымальніка BY84BLBB30150100129705001001 Асабовы рахунак BLBBBY2X

(прозвішча, імя, імя па-бацьку, адрас)

Від плацяжу			Дата	Сума
Ахвяраванні	на дзейнасць			
ТБМ				
			Пеня	
			Разам	

Касір

Плацельшчык

Квітанцыя

Касір М.П.

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705

атрымальнік плацяжу

Àääçÿëåíå ¹ 539 ÀÀÒ “Áåë³âàñòáàíê”

назва банка

Рахунак атрымальніка BY84BLBB30150100129705001001 Асабовы рахунак BLBBBY2X

(прозвішча, імя, імя па-бацьку, адрас)

Від плацяжу			Дата	Сума
Ахвяраванні	на дзейнасць			
ТБМ				
			Пеня	
			Разам	

Плацельшчык

¹ 45 (1352) 8 Ë²ÑÒÀ ÏÀÄÀ 2017 ã.

Наша слова

Àëåã Òðóñà¢

Ã³ñòîðûÿ ñÿðýäíÿâå÷íàé Å¢ðîïû (V - XV ñòàãîääç³)

(Ïðàöÿã. Ïà÷àòàê ó ïàïÿðýäí³õ íóìàðàõ.)

Iòóò â³çàíòûéöû àòðûìàë³ íå÷àêàíóþ äàïàìîãó ç Óñõîäó. Ó 1402 ã. ó Ìàëóþ Àç³þ ¢âàðâàëàñÿ ç Ñÿðýäíÿé Àç³³ àðì³ÿ âûøýéçãàäàíàãà Òàìåðëàíà (Ö³ìóðà). Ó á³òâå êàëÿ Àíêàðû òóðêà¢ ðàçá³ë³, à ñóëòàíà ¢çÿë³ ¢ ïàëîí, äçå ¸í ³ ïàì¸ð.

Êàá àñëàá³öü Àñìàíñêóþ äçÿðæàâó, Ö³ìóð ïàäçÿë³¢ ÿå íà ÷àòûðû íåâÿë³ê³ÿ äçÿðæàâû íà ÷àëå ç ñûíàì³ [illegible] ñóëòàíà, ³ òûÿ ïà÷àë³ ì³æóñîáíóþ âàéíó. Àäíàê òóðê³ çäîëåë³ àá'ÿäíàööà, ó 1444 ã. ðàçá³ë³ íîâûõ êðûæàíîñöà¢ ïàä Âàðíàé, à ïîòûì ¢ 1448 ã. - âåíãåðñêàå âîéñêà. Ë¸ñ Êàíñòàíö³íîïàëÿ ñòà¢ ïðàäâûçíà÷àíû.

íà¢ñêàå ³ Â³äç³íñêàå. Ó 20-õ ãàäàõ XIV ñò. íà Áàëãàðûþ íàïàë³ òóðê³. Ó ïà÷àòêó 60-õ ãàäî¢ ÿíû çàõàï³ë³ Ôðàê³þ, ó 1393 ã. - Òûðíà¢ñêàå, à ¢ 1396 ã. - ³ Â³äç³íñêàå öàðñòâû. Óñå ìóæ÷ûíû-õðûñö³ÿíå ìóñ³ë³ ïëàö³öü ñóëòàíó àñîáíûÿ ïàäàòê³ - *äæûççå ³ õàðàäæ*. Ñàìûì æàõë³âûì ïàäàòêàì äëÿ áàëãàð áû¢ ïàäàòàê "êðûâ³" ("*äý¢øûðìå*"), êàë³ ìàëåíüê³õ õëîï÷ûêà¢ çàá³ðàë³ ¢ ÿíû÷àðû.

Ñåðá³ÿ. Ðîñêâ³ò Ñåðá³³ äàñÿãíó¢ ïðû êàðàë³ *Ñòýôàíå Äóøàíå* (1331-1355). ¨í ñòâàðû¢ âÿë³êàå âîéñêà ³ çàõàï³¢ ó Â³çàíòû³ *Àëáàí³þ, Ìàêåäîí³þ, Ýï³ð ³ Ôåñàë³þ*. Ó 1345 ã. ÿãî àáâÿñö³ë³ "öàðîì ñåðáà¢ ³ ãðýêà¢". Ó 1349 ã. íà ñåðáñê³ì ñàáîðû áû¢ ïðûíÿòû çâîä çàêîíà¢ *"Çàêîíí³ê Ñòýôàíà Äóøàíà"*. ¨í óçàêîí³¢ ïðûâ³ëåé ñåðá-

Àáàðîí÷àÿ Áåëàÿ âåæà ¢ Ñàëîí³êàõ, 1430 ã (ñó÷àñíàå ôîòà)

3. Áàëãàðûÿ ³ Ñåðá³ÿ ¢ XIV ñò.

Ó Õ²V-ÕV ñòñò. ó ïà¢äí¸âûõ ñëàâÿí àäáûëîñÿ ãðàìàäñêàå ðàçäçÿëåííå ïðàöû. Çíà÷íóþ ÷àñòêó ñÿëÿí ñêëàäàë³ âîëàõ³, ÿê³ÿ çàéìàë³ñÿ æûâ¸ëàãàäî¢ëÿé. ²õ ïàñÿëåíí³ ³ ãîðíûÿ ïàøû áûë³ ¢ëàñíàñöþ ôåàäàëà¢, àëå ïàäàòê³ ÿíû ìåë³ ìåíøûÿ, ÷ûì ó çåìëÿðîáà¢. Çíà÷íàÿ ÷àñòêà íàñåëüí³öòâà (ñàñû) çàéìàëàñÿ ãîðíàðóäíàé ñïðàâàé ³ ïëàö³ëà ïàäàòê³ àäðàçó ¢ êàðàëå¢ñêóþ êàçíó. Àñîáíû ñòàòóñ áû¢ ó ãàðàäî¢ Àäðûÿòûê³ - *Äóáðî¢í³êà, Êîòàðà, Ñïë³òà* ³ ³íø. Ãýòà áûë³ ãàíäëÿâûÿ ðýñïóáë³ê³ ñà ñâà³ì ê³ðàâàííåì ³ ýêàíàì³÷íûì ñòàòóñàì.

Áàëãàðûÿ. Ó 1235 ã. ó Áàëãàðû³ áûëà àäíî¢ëåíà ïàòðûÿðõ³ÿ. Áàëãàðñê³ öàð çàöâÿðäæà¢ ïàòðûÿðõà ¢ ÿãî ñàíå. Öàðêâà ìåëà çíà÷íàå ìåñöà ¢ ³äýàëàã³÷íûì ³ êóëüòóðíûì æûöö³ êðà³íû. Óñÿ ñëóæáà òóò ³øëà íà áàëãàðñêàé ìîâå. Ïàñëÿ òóðýöêàãà çàâàÿâàííÿ áàëãàðñêóþ öàðêâó ïàäïàðàäêàâàë³ êàíñòàíö³íîïàëüñêàìó ïàòðûÿðõó, ³ òîé çàãàäà¢ âåñö³ íàáàæýíñòâû íà ãðýöêàé ìîâå. Ó 1371 ã. Áàëãàðûÿ ðàñïàëàñÿ íà äâà íåçàëåæíûÿ öàðñòâû, *Òûð-*

ñê³õ ôåàäàëà¢ ³ ñòàíîâ³ø÷à çàëåæíûõ ñÿëÿíà¢. Àêòû¢íà ðàçâ³âàëàñÿ ³ ñåðáñêàÿ ïðàâàñëà¢íàÿ öàðêâà. Ó 1345 ã. ñåðáñê³ àðõ³åï³ñêàï ñòà¢ ïàòðûÿðõàì. Ó ãýòû ÷àñ áóäóþööà âÿë³ê³ÿ ìóðàâàíûÿ õðàìû, ðàñï³ñàíûÿ ôðýñêàì³, çàêëàäàþööà íîâûÿ ìàíàñòûðû. Àäíàê ïàñëÿ ñìåðö³ êàðàëÿ Äóøàíà Ñåðá³ÿ ðàñïàëàñÿ íà øýðàã ñàìàñòîéíûõ óëàäàííÿ¢, ÿê³ÿ ¢âåñü ÷àñ âàðàãàâàë³ ì³æ ñàáîé. Ó ãýòûÿ ÷àñû ¢çí³êëà ×àðíàãîðûÿ ÿê ñàìàñòîéíàÿ ÷àñòêà Ñåðáñêàãà êàðàëå¢ñòâà.

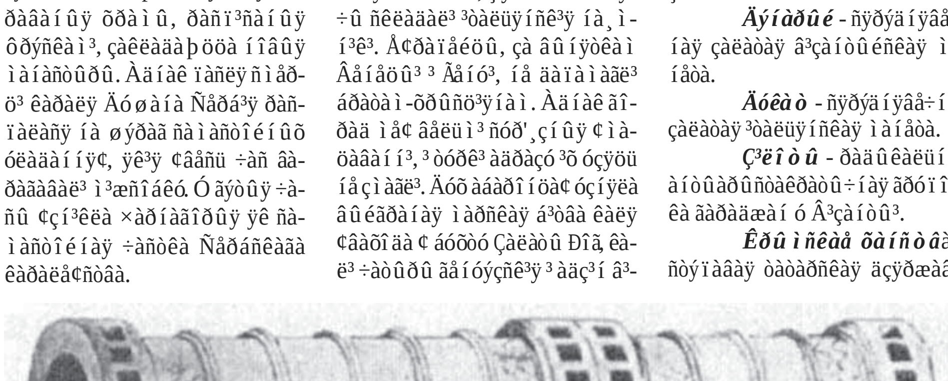

Ãàðìàòà, ÿêàÿ áûëà íà ¢çáðàåíí³ ¢ àðì³³ Ìåõìåäà II. Âûÿâà-ðýêàíñòðóêöûÿ.

Ó äðóãîé ïàëîâå XIV ñò. ïà÷àëàñÿ âàéíà ç òóðêàì³-àñìàíàì³. Òóðýöê³ ñóëòàí äàñëà¢ ñåðáàì óëüòûìàòóì, êàá ÿíû ïðûçíàë³ ÿãî ¢ëàäó, çààë³ ¢ñå ãàðàäû ³ çàïëàö³ë³ äàí³íó íà ñåì ãàäî¢ íàïåðàä. Àäíàê ñåðáû âûðàøûë³ ïðûíÿöü áîé. 15 ÷ýðâåíÿ 1389 ã. íà Êîñàâûì ïîë³ àäáûëàñÿ ãàëî¢íàÿ á³òâà. Íÿãëåäçÿ÷û, øòî ñåðáà¢ áûëî çíà÷íà ìåíø, ÷ûì òóðêà¢, ÿíû çàöÿòà á³ë³ñÿ ³ íàâàò çàá³ë³ òóðýöêàãà ñóëòàíà. Àëå ñ³ëû áûë³ ¢ñ¸ æ íÿðî¢íûÿ, ñåðáû ïðàéãðàë³, ³ ³õ êðà³íà áûëà çìóøàíàÿ ñòàöü âàñàëàì Àñìàíñêàé ³ìïåðû³. Àäíàê íå¢çàáàâå, ïàñëÿ ðàçãðîìó òóðêà¢ Òàìåðëàíàì ó 1402 ã. ñåðáû ÷àñîâà âûçâàë³ë³ñÿ àä òóðýöêàé çàëåæíàñö³. Ïàñëÿ äî¢ãàé âàéíû ¢ 1459 ã. òóðê³ êàí÷àòêîâà çàõàï³ë³ Ñåðá³þ. ×àñòêà ñåðáà¢ ³ ¢ñå àëáàíöû ïàä òóðýöê³ì óïëûâàì ñòàë³ ìóñóëüìàíàì³. ßê ³ ¢ Áàëãàðû³, ïàñàäà ïàòðûÿðõà Ñåðá³³ áûëà ñêàñàâàíàÿ, ñåðáà¢ ïàäíà÷àë³ ïàòðûÿðõó Êàíñòàíö³íîïàëÿ, à òîé àäðàçó ïåðàâ¸¢ íàáàæýíñòâû íà ãðýöêóþ ìîâó. Çíà÷íà ïàçíåé, ó 1557 ã, ñåðáû, àäíàê, çäîëåë³ àäíàâ³öü ñåðáñêóþ ïàòðûÿðõ³þ.

4. Àáëîãà ³ øòóðì Êàíñòàíö³íîïàëÿ

Êàíñòàíö³íîïàëü àáàðàíÿ¢ àïîøí³ ³ìïåðàòàð Â³çàíòû³ Êàíñòàíö³í IX Ïàëåîëàã (1449-1453). Ñóïðàöü ÿãî âàÿâà¢ òóðýöê³ ñóëòàí Ìåõìåä II. Ó 1451 ã ¸í çáóäàâà¢ äçâå öâåðäç³ íà àáîäâóõ áåðàãàõ Áàñôîðñêàãà ïðàë³âà ³ àäðýçà¢ ñòàë³öó Â³çàíòû³ àä øëÿõî¢ ç ×îðíàãà ìîðà. Äëÿ øòóðìó ãîðàäà ¸í ñàáðà¢ âåë³çàðíàå âîéñêà, àä 150 äà 200 òûñÿ÷ ÷àëàâåê, ç àðòûëåðûÿé ³ âÿë³ê³ì ôëîòàì (êàëÿ 400 êàðàáë¸¢).

Àáëîãà ïà÷àëàñÿ 6 êðàñàâ³êà ³ äî¢æûëàñÿ 53 äí³. Ñ³ëû àáàðîíöà¢ áûë³ ìàëûÿ: 7-10 òûñÿ÷ ÷àëàâåê, ç ÿê³õ 3-4 òûñÿ÷û ñêëàäàë³ ³òàëüÿíñê³ÿ íà¸ìí³ê³. Å¢ðàïåéöû, çà âûíÿòêàì Âåíåöû³ ³ Ãåíó³, íå äàïàìàãë³ áðàòàì-õðûñö³ÿíàì. Àäíàê ãîðàä ìå¢ âåëüì³ ñóð'¸çíûÿ ¢ìàöàâàíí³, ³ òóðê³ àäðàçó ³õ óçÿöü íå çìàãë³. Äóõ àáàðîíöà¢ óçíÿëà âûéãðàíàÿ ìàðñêàÿ á³òâà êàëÿ ¢âàõîäó ¢ áóõòó Çàëàòû Ðîã, êàë³ ÷àòûðû ãåíóýçñê³ÿ ³ àäç³í â³çàíòûéñê³ êàðàáë³ ðàçãðàì³ë³ ³ ïàòàï³ë³ òóðýöê³ ôëîò, øòî ìå¢ ïà¢òàðû ñîòí³ êàðàáë¸¢. Òàäû Ìåõìåä II âûðàøû¢ íàïàñö³ íà ãîðàä ç òàãî áîêó, äçå ÿãî íå ÷àêàë³. Íî÷÷ó 22 êðàñàâ³êà òóðê³ ïåðàöÿãíóë³ 30 ñâà³õ êàðàáë¸¢ ó áóõòó Çàëàòîãà Ðîãà ïà äðà¢ëÿíûì íàñö³ëå, çáóäàâàë³ ïëûâó÷û ìîñò ³ ïàäâÿë³ ÿãî äà ìóðî¢ ãîðàäà ¢ ñàìûì íåáÿñïå÷íûì ìåñöû.

Íà äîñâ³òêó 29 òðà¢íÿ 1453 ã. ïà÷à¢ñÿ ãàëî¢íû øòóðì. Íà ìóðû Êàíñòàíö³íîïàëÿ ñóëòàí íàê³ðàâà¢ êàëÿ 15 òûñÿ÷ ÿíû÷àðà¢, ³ òûÿ ¢ðýøöå ¢âàðâàë³ñÿ ¢ ãîðàä. Ïðû øòóðìå çàã³íó¢ ³ ³ìïåðàòàð Êàíñòàíö³í. Ñóëòàí çàãàäà¢ àäñÿ÷û ÿìó ãàëàâó, ÿêóþ òóò æà âûñòàâ³ë³ ¢ öýíòðû ãîðàäà. Ëþäç³ ïàáåãë³ ðàòàâàööà ¢ ãàëî¢íû õðàì ãîðàäà, Ñàáîð Ñâÿòîé Ñîô³³, àëå òóðê³ ¢âàðâàë³ñÿ ³ òóäû ³ ¢ñ³õ ïàçàá³âàë³. Òûõ, õòî àöàëå¢, àääàë³ ¢ íÿâîëþ àáî ïðàäàë³ çà âûêóï. Íå¢çàáàâå òóðê³ çàõàï³ë³ àïîøí³ÿ ðýøòê³ â³çàíòûéñê³õ óëàäàííÿ¢, ó òûì ë³êó ïà¢äí¸âû Êðûì. Êðûìñê³ õàí ñòà¢ òóðýöê³ì âàñàëàì.

Ìåõìåä II íàçâà¢ Êàíñòàíö³íîïàëü Ñòàìáóëàì ³ ïåðàí¸ñ ñþäû ñòàë³öó ñâà¸é äçÿðæàâû. Ó òóðýöêàé ïðàïàãàíäçå ç'ÿâ³¢ñÿ ëîçóíã "Ñòàìáóë - òðýö³ Ðûì". Àëå ïà÷ó¢ñÿ àäêàç ç Ìàñêâû, ÿêàÿ àáâÿñö³ëà ñÿáå ïåðàåìí³öàé Â³çàíòû³ ³ çàÿâ³ëà, øòî "òðýö³ Ðûì - ãýòà Ìàñêâà". Ðóñêà-òóðýöê³ êàíôë³êò ³øî¢ íåêàëüê³ ñòàãîääçÿ¢ ³ ñêîí÷û¢ñÿ ïàñëÿ ïàðàçû àáåäçâþõ ³ìïåðûé ó Ïåðøàé ñóñâåòíàé âàéíå. Àäíà ç ³õ - Ðàñ³éñêàÿ - ç³íêëà ç ìàïû ñâåòó ¢ 1917 ã., à Àñìàíñêàÿ - ó 1923 ã.

ÀÑÍÎ¡ÍÛß ÒÝÐÌ²ÍÛ

Áåéë³ê - íåâÿë³êàå òóðýöêàå êíÿñòâà.

Ãàçàâàò (äæûõàä) - ñâÿø÷ýííàÿ âàéíà ç íÿâåðíûì³ çà ³ñëàì.

Äýíàðûé - ñÿðýäíÿâå÷íàÿ çàëàòàÿ â³çàíòûéñêàÿ ìàíåòà.

Äóêàò - ñÿðýäíÿâå÷íàÿ çàëàòàÿ ³òàëüÿíñêàÿ ìàíåòà.

Ç³ëîòû - ðàäûêàëüíàÿ àíòûàðûñòàêðàòû÷íàÿ ãðóïî¢êà ãàðàäæàí ó Â³çàíòû³.

Êðûìñêàå õàíñòâà - ñòýïàâàÿ òàòàðñêàÿ äçÿðæàâà, ç 1475 ã. âàñàë Àñìàíñêàé ³ìïåðû³.

Ñàðàöûíû - àäç³í ç ñÿðýäíÿâå÷íûõ íàçîâà¢ ìóñóëüìàíñê³õ âî³íà¢, øòî âàÿâàë³ ç êðûæàíîñöàì³.

Ôåðàðà-Ôëàðýíòûéñê³ ñàáîð - ìåñöà, äçå íàéâûøýéøàå êàòàë³öêàå äóõàâåíñòâà ³ â³çàíòûéñêàÿ äýëåãàöûÿ çàêëþ÷ûë³ öàðêî¢íóþ óí³þ.

Ö³ìàð - ó Àñìàíñêàé ³ìïåðû³ - ïðàâà âàÿðî¢ çá³ðàöü ïàäàòê³ ç çåìëÿðîáà¢ íà ïý¢íàé òýðûòîðû³.

ÍÀÉÂÀÆÍÅÉØÛß ÏÀÄÇÅ²

1341-1355 ãã. - ãðàìàäçÿíñêàÿ âàéíà ¢ Â³çàíòû³.

1389 ã. - ðàçãðîì òóðêàì³ ñåðáà¢ íà Êîñàâûì ïîë³.

1396 ã. - Í³êàïàëüñê³ êðûæîâû ïàõîä.

1402 ã. - ðàçãðîì Ö³ìóðàì (Òàìåðëàíàì) àñìàíñêàãà âîéñêà êàëÿ Àíêàðû.

1438-1445 ãã. - Ôåðàðà-Ôëàðýíòûéñê³ ñàáîð.

1439 ã. - Ôëàðýíòûéñêàÿ öàðêî¢íàÿ óí³ÿ.

1444 ã. - òóðê³ ðàçáà³ë³ êðûæàöêàå âîéñêà ïàä Âàðíàé.

1448 ã. - ïåðàìîãà òóðêà¢ íàä âåíãðàì³

29 òðà¢íÿ 1453 ã. - óçÿööå òóðêàì³ Êàíñòàíö³íîïàëÿ.

ÐÀÇÄÇÅË XXIII. ÊÀÒÀË²ÖÊÀß ÖÀÐÊÂÀ ¡ Õ²V-ÕV ñòñò.

1. Êàòàë³öêàÿ öàðêâà íà ìÿæû XIII ³ XIV ñòñò.
2. Àâ³íü¸íñê³ ïàëîí ïàïà¢.
3. "Âÿë³ê³ ðàñêîë".
4. Êàíñòàíöê³ ñàáîð ³ ñàáîðíû ðóõ.

1. Êàòàë³öêàÿ öàðêâà íà ìÿæû XIII ³ XIV ñòñò.

Ó XIII ñò. ðûìñê³ÿ ïàïû ¢ñòàëÿâàë³ ôàêòû÷íà ìàíàðõ³÷íóþ ¢ëàäó, ìåë³ ìîöíû áþðàêðàòû÷íû àïàðàò ê³ðàâàííÿ öàðêâîþ, ³ ôàêòû÷íà ãýòû àïàðàò áû¢ íåäçÿðæà¢íûì. Ìåíàâ³òà ç ÿãî äàïàìîãàé ïàïû ìàãë³ äûêòàâàöü ñâàþ âîëþ ñâåöê³ì óëàäàðàì å¢ðàïåéñê³õ êðà³í. Óçìàöíåííå êàðàëå¢ñêàé óëàäû ³ ¢çí³êíåííå öýíòðàë³çàâàíûõ êðà³í ÿêðàç ³ ïðûâÿëî äà êàíôë³êòó Ðûìà ³ å¢ðàïåéñê³õ ñâåöê³õ óëàäàðî¢.

²í³öûÿòàðàì òàêîãà êàíôë³êòó áûëà Ôðàíöûÿ. Ó êàíöû XIII ñò. ïàì³æ Ôðàíöûÿé ³ Àíãë³ÿé óçí³êëà [illegible] òýðûòîðû³, ïðà øòî ãàâîðêà ³øëà âûøýé. [illegible] êàòàë³öêàå äóõàâåíñòâà. Ó 1296 ã. ñóïðàöü ãýòàãà âûñòóï³¢ ó ðýçêàé ôîðìå âûøýéçãàäàíû Ïàïà Áàí³ôàöûé VIII. ¨í ïàãðàæà¢ àäëó÷ýííåì àä öàðêâû ÿê ôåàäàëàì, ÿê³ÿ õàöåë³ áðàöü ïàäàòê³ ç äóõî¢íûõ àñîá, òàê ³ ñâÿòàðàì, ÿê³ÿ ïàãàäæàë³ñÿ ³õ ïëàö³öü.

[illegible] Ó 1301 ã. íà çàãàä êàðàëÿ àðûøòàâàë³ ³ àáâÿñö³ë³ çäðàäí³êàì àäíàãî ç ôðàíöóçñê³õ á³ñêóïà¢. ßãî äàïûòâàë³ ³ ïàñàäç³ë³ ¢ òóðìó, à çâÿðòàööà ïà äàïàìîãó äà Ïàïû çàáàðàí³ë³.

Ðûìñê³ Ïàïà Áàí³ôàöûé VIII. Ñÿðýäíÿâå÷íàÿ ãðàâþðà.

Ó àäêàç ó 1302 ã. Áàí³ôàöûé VIII àáíàðîäàâà¢ áóëó, ó ÿêîé àáâÿñö³¢ âÿðøýíñòâà Ïàïû íàä ñâåöê³ì³ ìàíàðõàì³, ³ àñóäç³¢ ïàâîäç³íû ôðàíöóçñêàãà êàðàëÿ. Ô³ë³ï IV çàãàäà¢ äàï³ñàöü äà òýêñòó áóëû ñëîâû, äçå áûë³ àáðàçû ãîíàðó êàðàëÿ ³ ¢ ÿãî àñîáå ¢ñ¸é Ôðàíöû³, äû ðàñïàâÿäçüöü ôàëüøûâóþ áóëó ¢ ñâà¸é êðà³íå. Êàðàëÿ ïàäòðûìàë³ Ãåíåðàëüíûÿ øòàòû ³ äàñëàë³ ¢ Ðûì àô³öûéíû ïðàòýñò. Ó 1303 ã. ôðàíöóçñêàå äóõàâåíñòâà ñà çãîäû êàðàëÿ ñàáðàëàñÿ íà ñâîé öàðêî¢íû ñàáîð ³ íà ³ì àáâ³íàâàö³ëà Ïàïó ¢ åðàñ³. ßíû âûðàøûë³ ñóäç³öü Ïàïó ÿê åðýòûêà ³ çàãàäàë³ àäðàçó êàðàëÿ Ôðàíöû³ çàõàï³öü Ïàïó ¢ ÿãî çàìêó, øòî ¸í ³ çðàá³¢. Äâàå äç¸í Ïàïó òðûìàë³ ¢ íÿâîë³, ïðû ãýòûì ÿãî ìîöíà çá³ë³. Âûâåçö³ Ïàïó ¢ Ôðàíöûþ íå äàçâîë³ë³ ìÿñöîâûÿ æûõàðû, ÿê³ÿ âûçâàë³ë³ ÿãî ç íÿâîë³. Ïðàç ìåñÿö Áàí³ôàöûé VIII ïàì¸ð. Êàðîëü Ôðàíöû³ çàïàòðàáàâà¢ ïàñìÿðîòíà àñóäç³öü Áàí³ôàöûÿ VIII. ²òàëüÿíñê³ÿ êàðäûíàëû àáðàë³ Ïàïàì Áåíåäûêòà XI, ÿê³ àäìîâ³¢ñÿ àä ïàòðàáàâàííÿ¢ Ô³ë³ïà IV. Íå¢çàáàâå ³ ¸í ïàì¸ð: ìàã÷ûìà, ÿãî àòðóö³ë³.

(Ïðàöÿã ó íàñò. íóìàðû.)

Наша слова ¹ 45 (1352) 8 Ë²ÑÒÀÏÀÄÀ 2017 ã.

²õ ³ì¸íû íå ïàâ³ííû áûöü çàáûòû

Ó æóðáîòíû ³ áàëåñíû âå÷àð ïàìÿö³ ðàññòðàëÿíûõ ë³òàðàòàðà¢ 30 êàñòðû÷í³êà ¢ ìåíñêàé ãàëåðý³ Tut.by ïðàéøëà âå÷àðûíà, àðãàí³çàâàíàÿ Ñàþçàì áåëàðóñê³õ ï³ñüìåíí³êà¢ ç óäçåëàì Àëåñÿ Ïàøêåâ³÷à, Ì³õàñÿ Ñêîáëû, àêàäýì³êà ÍÀÍ Ðàäç³ìà Ãàðýöêàãà, Ëÿâîíà Áàðø÷ý¢ñêàãà ³ ³íøûõ.

Ðàäç³ì Ãà¢ðûëàâ³÷ Ãàðýöê³ ¢ñïàì³íà¢ ïðà ðýïðýñ³³ ñóïðàöü áàöüê³ ³ äçÿäçüê³.

- Ñòàãîääçå ðýâàëþöû³ - ñóìíàÿ ïàäçåÿ, - ñêàçà¢ ¸í. - Ðýâàëþöûÿ ïà÷àëà æóäàñíû áàëüøàâ³öê³ òýðîð. Áðàòû Ãàðýöê³ÿ ñóñòðýë³ ÿå ðàçàì ç ßíêàì Êóïàëàì ¢ Ñìàëåíñêó. Òàì ñïîòíýì³ ëþäçåé êàçí³ë³. ßíêà Êóïàëà ï³ñà¢ ó ñâà³ì ë³ñöå, øòî ¸í áû¢ ÿê íåïðûòîìíû, óáà÷û¢øû ¢ñþ æóäàñöü. Íà Ìàêñ³ìà Ãàðýöêàãà ãýòà àêàçàëà âÿë³çíû ¢ïëû¢. ¨í ïà÷à¢ ï³ñàöü ñâàþ àïîâåñöü "Äçâå äóøû". Ó ¸é ¸í ïðàäáà÷û¢ ³ ñâîé ë¸ñ, ³ ë¸ñ êðà³íû, ³ ë¸ñ ñàâåöêàé óëàäû. Ó 30-òûÿ ãàäû ïàñàäç³ë³ ³ Ìàêñ³ìà, ³ Ãà¢ðûëó Ãàðýöê³õ. Óñ³õ àðûøòî¢âàë³ ïà âûäóìàíûõ àáâ³íàâà÷àííÿõ. Ìàêñ³ìó äàë³ 5 ãàäî¢ âûñûëê³, Ãà¢ðûëó ïðûñóäç³ë³ ñìÿðîòíàå ïàêàðàííå, ÿêîå çàìÿí³ë³ íà êàíöëàãåð. Ìàêñ³ìà âûñëàë³ ¢ Âÿòêó, Ãà¢ðûëó - íà Ñàëà¢ê³, à ïîòûì àäïðàâ³ë³ ¢ Áåëàìîðà-Áàëòûéñê³ ëàãåð. Ìàëàäû àêàäýì³ê Ãà¢ðûëà Ãàðýöê³, ïðàöóþ÷û íà ïî¢íà÷û, ñòà¢ ãåîëàãàì. Ìàö³ Ëàðûñå Âîñ³ïà¢íå äàïàìàãëà ñÿì'ÿ ßêóáà Êîëàñà.

Ðàäç³ì Ãà¢ðûëàâ³÷ ç äçÿö³íñòâà àä÷ó¢ íà ñàáå öÿæàð íàéìåííÿ "ñûíà âîðàãà íàðîäà". Ó 1937 ãîäçå çíî¢ ïàñàäç³ë³ Ìàêñ³ìà Ãàðýöêàãà. Ïîòûì ÿãî ðàññòðàëÿë³, à ñÿì'³ íå ïàâåäàì³ë³ ïðà¢äó. Ãà¢ðûëó ²âàíàâ³÷à çíî¢ ñàäæàë³ ¢ 1937 ³ ¢ 1938 ãàäàõ. Íÿãëåäçÿ÷û íà êàòàâàíí³ ¢ òóðìå, ¸í çàõîâà¢ àäóæàöü ñâîé ë¸ñ ïðàç âÿë³êàå êàõàííå äà ñâà¸é æîíê³ Ëàðûñû Âîñ³ïà¢íû ³ ëþáî¢ äà äçÿöåé.

Ëÿâîí Áàðø÷ý¢ñê³ çàêë³êà¢ óñïîìí³öü ¢ñ³õ âÿë³ê³õ ïàýòà¢, çàãóáëåíûõ ñòàë³íñêàé ðýïðýñ³¢íàé ìàøûíàé. ¨í ðàñïàâÿ¢ ïðà ë¸ñ Þë³ÿ Òà¢á³íà ³ Ìîéøû Êóëüáàêà.

- Òàëåíò Þë³ÿ Òà¢á³íà ìîã áû ðàñêðûööà íà ¢çðî¢í³ Ìàêñ³ìà Áàãäàíîâ³÷à,- óïý¢íåíû ë³òàðàòóðàçíà¢öà.

Ìàéñåé Êóëüáàê áû¢ ñòàðøûí¸ì ñóñâåòíàãà ãàáðýéñêàãà ÏÝÍ-öýíòðà ¢ òîé ÷àñ, êàë³ ¸í æû¢ ó Áåðë³íå ¢ 20-òûÿ ãàäû. Ñâàå ïà÷óöö³ ³ ïåðàñöÿðîã³ ¸í àäëþñòðàâà¢ ó ïàýìå "Äç³ñåíñê³ ×àéëüä-Ãàðîëüä". Ë³ðû÷íû ãåðîé ïàýìû Êóëüáàêà ç ³ðîí³ÿé ñòàâ³¢ñÿ äà áàëüøàâ³êî¢.

Ìàðàò Ãàðàâû ðàñïàâ¸¢ ïðà äçåéíàñöü ³í³öûÿòûâû ýêñïåðòà¢ ó àáàðîíó Êóðàïàòà¢, ÿêàÿ ³ñíóå ¢æî 4 ãàäû. Àáâåø÷àíû êîíêóðñ íà ëåïøû ïðàåêò ìåìàðûÿë³çàöû³ Êóðàïàòà¢.

- Àäðàäæýííå ïàìÿö³ ïðà ðýïðýñ³³, ÿêîå ïà÷àëîñÿ ¢ êàíöû 80-òûõ ãàäî¢, ïàâ³ííà ïðàöÿãâàööà ,- ïåðàêàíàíà äàñëåä÷ûöà ²ðûíà Áàãäàíîâ³÷.

Ó òûÿ ÷àñû ÿíà ïðàöàâàëà ¢ ²íñòûòóöå áåëàðóñêàé ë³òàðàòóðû ïàä ê³ðà¢í³öòâàì À. Ìàëüäç³ñà íàä ñòâàðýííåì ýíöûêëàïåäû÷íàãà ñëî¢í³êà á³ÿãðàô³é áåëàðóñê³õ ï³ñüìåíí³êà¢. Òàäû ÿíà ç êàëåãàì³ àòðûìàëà äàçâîë ïðàöàâàöü ç àðõ³âàì³ ÊÄÁ ³ ¢ñòàíàâ³ëà ñàïðà¢äíûÿ äàòû ñìåðö³ ë³òàðàòàðà¢, ÿê³ÿ äà ãýòàãà ÷àñó ôàëüñ³ô³êàâàë³ñÿ ³ çàìî¢÷âàë³ñÿ. Ó 23 ïðîçà³ø÷à¢ äàòà ñìåðö³ áûëà àäíà ³ òàÿ æ: 30 êàñòðû÷í³êà 1937 ãîäà.

Àêàñàíà Äàí³ëü÷ûê ïðàäñòàâ³ëà âûäàäçåíóþ ðàçàì ç Â³êòàðàì Æûáóëåì àíòàëîã³þ æàíî÷àé ïàýç³³ 1930-40 ãàäî¢ "Áë³ñêàâ³öû", ðàñïàâÿëà ïðà ë¸ñ ðýïðýñàâàíûõ ïàýòàê - Íàòàë³³ Â³øíå¢ñêàé, ßí³íû Ãåðàñ³ìîâ³÷, Âàëÿíö³íû Êàçëî¢ñêàé, Ëàðûñû Ãåí³þø - ³ ïðà÷ûòàëà ³õ âåðøû.

Ã³ñòîðûê ³ ýñý³ñò Àíàòîëü Ñ³äàðýâ³÷ óçãàäà¢ ïðà ë¸ñ Ñÿðãåÿ Àñòðýéê³, Ôåë³êñà Êóïöýâ³÷à, Ëåàïîëüäà Ðîäçåâ³÷à, Þë³ÿ Òà¢á³íà ³ ³íøûõ. Ïàýòà¢ çàë³÷âàë³ äà øêîäí³êà¢, øï³¸íà¢ ³ òðàöê³ñòà¢, ïàñîáí³êà¢ ñóñâåòíàé áóðæóàç³³, ÿê³ÿ ïåðàøêàäæàþöü ñàöûÿë³ñòû÷íàìó áóäà¢í³öòâó.

- Ñàìûÿ ìàñàâûÿ ðýïðýñ³³ àäáûâàë³ñÿ ìåíàâ³òà ¢ 1936 ãîäçå, à ¢ 1937 ãîäçå ïðàõîäç³ë³ ¢æî ïà¢òîðíûÿ àðûøòû, - ïàäêðýñë³¢ Àíàòîëü Ñ³äàðýâ³÷.

- Êàë³ ìû ¢êëàäàë³ ç Êàñòóñ¸ì Öâ³ðêàì ³ Ë³äç³ÿé Ñàâ³ê àíòàëîã³þ "Ðàññòðàëÿíàÿ ë³òàðàòóðà, - ðàñïàâ¸¢ Ì³õàñü Ñêîáëà, - ÿ çâÿðíó¢ óâàãó íà ¢çðîñò òûõ, êàãî ðàññòðýëüâàë³. Ãýòà áûë³ ìàëàäûÿ õëîïöû, ÿê³ÿ ÿø÷ý íå ïàñïåë³ ïàæûöü ³ íàï³ñàöü, øòî ³ì íàêàíàâàíà. Ìàêñ³ìó Ãàðýöêàìó áûëî 45 ãàäî¢, Ì³õàñþ ×àðîòó - 40, Àäàìó Áàáàðýêó - 39, Ì³õàñþ Çàðýöêàìó - 35, Òîäàðó Êëÿøòîðíàìó - 34, Àëåñþ Äóäàðó - 32, Âàëåðûþ Ìàðàêîâó - 28, Àëåñþ Ñàëàãóáó - 27 ãàäî¢.

- Ó ÷ûì æà, íàñàìðý÷ áûë³ â³íàâàòû ìàëàäûÿ áåëàðóñê³ÿ ïàýòû? - ïàñòàâ³¢ ïûòàííå Ì³õàñü Ñêîáëà. - Ó òûì, øòî ÿíû áûë³ ïàòðû¸òàì³ ³ çìàãàë³ñÿ çà íåçàëåæíàñöü Áåëàðóñ³, àä÷óâàë³ ñÿáå àäðàäæýíöàì³ ³ áóäà¢í³êàì³ äçÿðæàâû. Ó 20-òûÿ ãàäû ïðàéøëà áåëàðóñ³çàöûÿ, ïà-áåëàðóñêó ãàâàðûëà øêîëà, óðàä ³ âîéñêà, øòî äàçâîë³ëà ã³ñòîðûêó Ì³êàëàþ ¡ëàø÷ûêó ñêàçàöü: "Áåëàðóñû ìåë³ ñâàþ äçÿðæàâó". Òàìó ïàýòû ³øë³ íà ñìåðöü çà Áåëàðóñü.

Ì³õàñü Ñêîáëà çâÿðíó¢ óâàãó ïðûñóòíûõ íà êí³ãó Àëåñÿ Äóäàðà, ÿêàÿ âûéøëà ¢ âûäàâåöòâå "Ë³ìàðûþñ" ó ñåðû³ "Ãàëàñû Àé÷ûíû". Ãýòà ïåðøàå ïàñìÿðîòíàå âûäàííå ïàýòà. Ó 60-òûÿ ãàäû ïàñëÿ ðýàá³ë³òàöû³ ïàýòà¢ êí³æê³ âûõîäç³ë³ âåëüì³ ñöýíçóðàâàíûÿ, àäòóëü áûë³ âûäàëåíû ëåïøûÿ òâîðû.

Ãîñö³ âå÷àðûíû çìàãë³ ¢ÿâ³öü ñàïðà¢äíû ìàøòàá ðýïðýñ³é ³ ñòðàò äëÿ íàöûÿíàëüíàé ³íòýë³ãåíöû³, ÿê³ÿ ïðûíåñëà êàñòðû÷í³öêàÿ ðýâàëþöûÿ. Íà ðàçâ³òàííå ÿíû ïðàñëóõàë³ êðàíàëüíûÿ ñïåâû Òàööÿíû Ãðûíåâ³÷ íà âåðøû Ëàðûñû Ãåí³þø.

Ýëà Äçâ³íñêàÿ,
ôîòà à¢òàðà

Íà çäûìêàõ:
1. Ëÿâîí Áàðø÷ý¢ñê³.
2. Ó çàëå - Ì. Ñêîáëà, Ð.Ã ³ Ã.Ð. Ãàðýöê³ÿ.

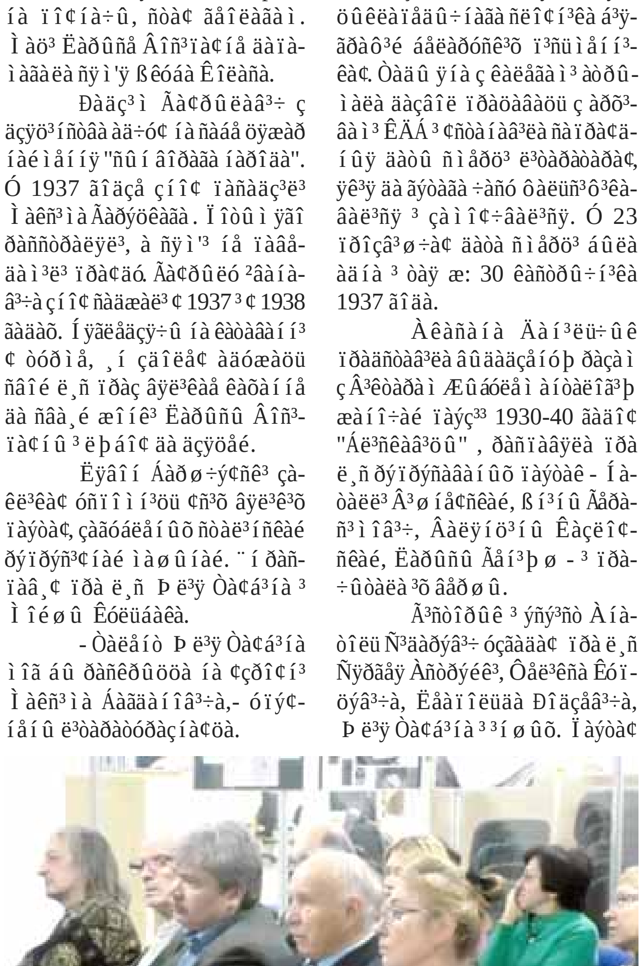

Íàðîäíû ìåìàðûÿë íåâÿäîìûõ ïà¢ñòàíöà¢

Óâåñü êàñòðû÷í³ê ³øëà ðýñòà¢ðàöûÿ êðûæî¢ ïàì³æ â¸ñêàì³ Ìàëîå Îëüæàâà ³ Ìîõàâ³÷û ¢ Ë³äñê³ì ðà¸íå (áûëû ôàëüâàðàê Ø÷ûòí³ê³). Ìåìàðûÿë ïà¢ñòàííÿ ¢çí³ê òóò ó êàíöû 20-õ ãàäî¢ ÕÕ ñòàãîääçÿ. Âîñü øòî ï³ñàëà ãàçåòà "Ë³äñêàå æûöö¸" (óêëàäûø ó "Íàâàãðàäñêàå æûöö¸")9 æí³¢íÿ 1928 ãîäà:

"Óøàíàâàííå ïàëåãëûõ ó 1863 ãîäçå.

Äíÿ 5 æí³¢íÿ ¢ Ø÷ûòí³êàõ Òàðíî¢ñêàé ãì³íû àäáûëîñÿ ¢ðà÷ûñòàå àñâÿ÷ýííå ìàã³ëû ïàëåãëûõ ãåðîÿ¢, óäçåëüí³êà¢ áà¸¢ 1863 ãîäà.

Êðûæ ³ íàäìàã³ëüíû êàìåíü çàôóíäàâà¢ âàéñêîâû àñàäí³ê ï. Ê³ë³íñê³. ßãî ñòàðàííåì ïðû äàïàìîçå àñàäí³êà¢ ï. Áåðäà¢ñêàãà ³ ïàëêî¢í³êà Àðäûëî¢ñêàãà áûëà àðãàí³çàâàíà ¢ðà÷ûñòàñöü.

Ïðûãîæóþ ³ ¢çí¸ñëóþ ïðàìîâó ñêàçà¢ êñ¸íäç Ãàðîäêà, çâÿðòàþ÷ûñÿ äà áà¸¢ 1863-64 ãàäî¢.

Âà ¢ðà÷ûñòàñö³ áðàëà ÷ûííû ¢äçåë ëþäíàñöü, ìÿñöîâàÿ Áåëàãðóäñêàÿ øêîëà ñà ñâà¸é õàðöýðñêàé äðóæûíàé ³ äçÿòâà ç Ãîðíàãà Øë¸íñêà, ÿêàÿ ïðûáûëà ¢ Áåëàãðóäó ¢ ëåòí³ ëàãåð."

Òîé êðûæ ïðàñòàÿ¢ äà êàíöà 90-õ ãàäî¢, íà ³ì áûëà ïàçíà÷àíà äàòà: 1925 ãîä, ³ ñòàðûÿ ëþäç³ àïàâÿäàë³ ïðà êàìÿí³ ç íàäï³ñàì³, ÿê³ÿ ïðû ñàâåòàõ ïàòàï³ë³ ¢ áàëîöå, ³ ìåñöà ïàêàçàë³. Òàê³ì ÷ûíàì ìîæíà ë³÷ûöü, øòî ïåðøû êðûæ íà ìàã³ëàõ ïà¢ñòàíöà¢ ïàì³æ Ìàëûì Îëüæàâàì ³ Ìîõàâ³÷àì³, êàëÿ ÿêîãà áûë³ ïàñòà¢ëåíûÿ íîâûÿ êðûæû ¢ 1995 ãîäçå, áû¢ ïàñòà¢ëåíû ¢ 1925 ãîäçå, à íàäìàã³ëüíû êàìåíü, ÿêîãà íÿìà - ó 1928 ãîäçå. À¢òýíòû÷íû êàìåíü 1863 ãîäà çàòàâà¢ñÿ íà àäíîé ç ìàã³ë ïðàç óñå ÷àñû ³ ¢ëàäû. *(Ëåàí³ä Ëà¢ðýø. Ë³ä÷ûíà ¢ 1924 - 1929 ãã. ó ëþñòýðêó ïðýñû. Ë³äñê³ ëåòàï³ñåö ¹ 70, ñò. 34).*

Òàìó ïàä÷àñ ðýñòà¢ðàöû³ êðûæî¢ óçí³êëà ³äýÿ âÿðíóöü íà ìåñöà ³ êàìåíü, àëå çíàéñö³ à¢òýíòû÷íû ¢æî íåìàã÷ûìà, òàìó âûðàøûë³ çðàá³öü íîâû. Íà êàìåí³ íàï³ñàë³: "Íåâÿäîìûì ïà¢ñòàíöàì 1863".

Àëå ÷àìó íåâÿäîìûì? Áî äàãýòóëü íÿìà í³ÿê³õ çâåñòàê ïðà òîå, õòî òóò ïàõàâàíû. Ìîæíà âûêàçàöü òîëüê³ âåðñ³þ.

Êàñòóñü Êàøûö

Ôàëüâàðàê Ø÷ûòí³ê³ ç ÷àñòêàé Îëüæà¢ñêàé ïóø÷û äà 1863 ã. íàëåæà¢ Êàíñòàíö³íó Êàøûöó, ÿê³ ïà¢ñòàíöê³ì óðàäàì áû¢ ïðûçíà÷àíû öûâ³ëüíûì íà÷àëüí³êàì Íàâàãðàäñêàãà ïàâåòà. Ó ÿêàñö³ êàì³ñàðà ç Â³ëüí³ ñþäû áû¢ íàê³ðàâàíû Ó. Áîðçàáàãàòû ç êðàéíå ëåâûì³ ïîãëÿäàì³. Òàìó àäðàçó ¢çí³ê³ áóéíûÿ ðîçíàãàëîññ³ ïàì³æ Êàøûöàì ³ Áîðçàáàãàòûì. Áîðçàáàãàòû ñà ñâà³ì àääçåëàì ïàäçåéí³÷à¢ ó àñíî¢íûì ó ðà¸íå Íàë³áîêà¢. Ïðà áà³ íà çàõàäçå ïàâåòà - ö³øûíÿ. Àðûøòàâàíû Êàøûö âûêóï³¢ñÿ, ÿê ìîã, âàë³¢ óñ¸ íà Áîðçàáàãàòàãà, ç-çà ÷àãî íå àòðàï³¢ ó ñï³ñ òûõ ãåðîÿ¢, ÿê³ÿ íà äîïûòàõ ïðàìà¢ëÿë³ ïàòðûÿòû÷íûÿ ëîçóíã³. Ïîòûì Êàøûö øêàäàâà¢ ïðà ãýòà, àëå íà òîé ìîìàíò, äàìà¢ëÿþ÷û ñâîé àêòû¢íû ¢äçåë ó ïà¢ñòàíí³, íå íàçâà¢ í³ àäíîé ñâà¸é á³òâû ³ í³÷îãà íå ñêàçà¢ ïðà òîå, ÿê³ àääçåë çíàéøî¢ ïðûòóëàê ó ÿãî ôàëüâàðêó Ø÷ûòí³ê³ ³ õòî õàâà¢ çàá³òûõ ³ ïàìåðëûõ ó Îëüæà¢ñêàé ïóø÷û. Àäíàê, ëàã³÷íà ìåðêàâàöü, øòî ãýòà áû¢ ðàçá³òû àääçåë Íàâàãðàäñêàãà ïàâåòà, ÿê³ ïðàéøî¢ Í¸ìàí, êàá ñõàâàööà àä ïåðàñëåäó, ³ ïðûâ¸¢ ÿãî ¢ Ø÷ûòí³ê³, êàë³ íå ñàì Êàøûö, òî íåõòî ç ÿãî ÷àëàâåê...

Øòî æ, ïàêóëü íàäï³ñ "Íåâÿäîìûì ïà¢ñòàíöàì" àäïàâÿäàå ¢çðî¢íþ íàøûõ âåäà¢ ïðà òûÿ ïàäçå³.

Ïåðøûì ç âûñîêàïàñòà¢ëåíûõ áåëàðóñê³õ àñîáà¢ ìåìàðûÿë íàâåäà¢ 3 ë³ñòàïàäà íàìåñí³ê ñòàðøûí³ Ïàðòû³ ÁÍÔ Àëÿêñåé ßíóêåâ³÷, ÿê³ ¢ ïàì³íàëüíóþ äçÿäî¢ñêóþ ñóáîòó çàïàë³¢ òóò àäâå÷íû áåëàðóñê³ çí³÷.

Áóäçå ñïàäçÿâàööà, øòî íå¢çàáàâå ãýòàå ìåñöà àòðûìàå ñòàòóñ ïàìÿòíàé ìÿñö³íû.

ßðàñëà¢ Ãðûíêåâ³÷.

Ì³æíàðîäíàÿ êàíôåðýíöûÿ "Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó 21-ûì ñòàãîääç³: ì³ñ³ÿ ³ âûêë³ê³"

Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû ³ Àðãêàì³òýò Óí³âåðñ³òýòà Àëüáàðóòý í³ÿ çàïðàøàþöü äà ¢äçåëó ¢ Ì³æíàðîäíàé êàíôåðýíöû³ "Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó 21-ûì ñòàãîääç³: ì³ñ³ÿ ³ âûêë³ê³" Êàíôåðýíöûÿ àäáóäçåööà 25 - 26 ë³ñòàïàäà 2017 ãîäà ¢ Ì åíñêó.
Ïà÷àòàê ðýã³ñòðàöû³ ¢äçåëü í³êà¢: 9.00, 25 ë³ñòàïàäà 2017 ãîäà.
Ì åñöà ïðàâÿäçåííÿ: Ãàòýëü "Crowne Plaza", âóë. Ê³ðàâà, 13.

ßê³ì ïàâ³íåí áûöü íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ñ¸ííÿ? Ó ÷ûì ÿãî ïðûçíà÷ýííå? ßê³ì ÷ûíàì íàöûÿíàëüíàÿ ³äýíòû÷íàñöü ³ñó÷àñíûÿ íàöûÿíàëüíûÿ ìîâû ñïàëó÷àþööà ç âûêë³êàì ³íòýðíàöûÿíàë³çàöû³ ¢ âûøýéøàé àäóêàöû³? ßê àðãàí³çàâàöü íàâó-êîâûÿ äàñëåäàâàíí³ ³ ïðûìÿíÿöü ñó÷àñíûÿ äûäàêòû÷íûÿ òýõ-íàëîã³³? ßê ðýàë³çàâàöü ïðûíöûïû ¢í³âåðñ³òýöêàé à¢òàíîì³³ ¢ ñó÷àñíàé Áåëàðóñ³. ², ãàëî¢íàå, êàë³ æ íàñàìðý÷ ïà¢ñòàíå íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò? Çíàéñö³ àäêàçû íà ãýòûÿ ³ øìàò ÿê³ÿ ³íøûÿ ïûòàíí³ - ¸ñöü ìýòàé êàíôåðýíöû³ "Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó 21-ûì ñòàãîääç³: ì³ñ³ÿ ³ âûêë³ê³".

Ïûòàíí³ äëÿ àáìåðêàâàííÿ:
- Ì³ñ³ÿ íàöûÿíàëüíàãà ¢í³âåðñ³òýòà ¢ 21-ûì ñòàãîääç³: case Áåëàðóñ³.
- Ìîâà, ³äýíòû÷íàñöü ³ âûøýéøàÿ àäóêàöûÿ ¢ ñó÷àñíàé Áåëàðóñ³.
- ²íòýðíàöûÿíàë³çàöûÿ ³ íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò: ïàç³òû¢íû äîñâåä Ïîëüø÷û, Óêðà³íû äû ³íøûõ êðà³í.
- Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ÿê äàñëåä÷ûöê³ ¢í³âåðñ³òýò.
- Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó Áåëàðóñ³ ³ Áàëòûéñê³ì ðýã³ÿíå: êàøòî¢íàñö³ ³ íñòðóìåíòû.
- Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó Áåëàðóñ³ ³ íàéíî¢øûÿ íàâó÷àëüíûÿ òýõíàëîã³³.

Äà ¢äçåëó ¢ êàíôåðýíöû³ çàïðàøàþööà áåëàðóñê³ÿ ³ ì³æíàðîäíûÿ ýêñïåðòû ¢ ñôåðû àäóêàöû³, ïðààñòà¢í³ê³ ãðàìàäçÿíñêàé ñóïîëüíàñö³ ³ à¢òàðû éíîâûõ ñòðóêòóð, ³í³öûÿòû¢íûÿ ñòóäýíòû, âûêëàä÷ûê³ ³ íàâóêîâûÿ ñóïðàöî¢í³ê³, óñå, õòî çàö³êà¢ëåíû ¢ ñòâàðýíí³ ¢ Áåëàðóñ³ ñó÷àñíàãà íàöûÿíàëüíàãà ¢í³âåðñ³òýòà.

Êîæíàìó ¢äçåëüí³êó äàåööà ìàã÷ûìàñöü ïðààíñàâ³öü äàêëàä àáî ïàâåäàìëåííå ïà âûøýéàçíà÷àíûõ ïðàáëåìàõ. Äëÿ ¢äçåëó ¢ àäáîðû äàêëàäà¢ íåàáõîäíà çàïî¢í³öü ôàðìóëÿð ðýã³ñòðàöû³. Àðãêàì³òýò ìàå àáìåæàâàíóþ ìàã÷ûìàñöü êàìïåíñàâàöü çàìåæíûì ³³íøàãàðîäí³ì à¢òàðàì äàðîæíûõ âûäàòêà¢ âûäàòê³, çâÿçàíûÿ ç óäçåëàì ó êàíôåðýíöû³.

Çàÿ¢ê³ äëÿ ¢äçåëó ¢ êàíôåðýíöû³ ïðûìàþööà äà 18 ë³ñòàïàäà 2017 ïà ýëåêòðîííûì àäðàñå: siadziba@gmail.com (ç ïàçíàêàé: êàíôåðýíöûÿ).

Äëÿ ãýòàãà íåàáõîäíà çàïî¢í³öü çàÿ¢êó (ãë. äàäàòàê), à òàêñàìà äàñëàöü êàðîòê³ òýêñò àíàòàöû³ ïàâåäàìëåííÿ, ïàìåðàì íå áîëüø çà 200 ñëîâà¢.

ÇÀß¡ÊÀ
äëÿ ¢äçåëó ¢ ì³æíàðîäíàé êàíôåðýíöû³ "Íàöûÿíàëüíû ¢í³âåðñ³òýò ó 21-ûì ñòàãîääç³: ì³ñ³ÿ ³ âûêë³ê³"

²ìÿ:

Ïðîçâ³ø÷à:

Ìåñöà ïðàöû ³ ïàñàäà:

Íàçâà ïàâåäàìëåííÿ:

Ö³ ïàòðýáíà Âàì êàìïåíñàöûÿ òðàíñïàðòíûõ âûäàòêà¢?

Êàë³ ïàòðýáíà, íàçâà³öå, êàë³ ëàñêà, ³õ ñóìó............

Ö³ ïàòðýáíà Âàì ïðàæûâàííå ¢ Ì³íñêó ïàä ÷àñ êàíôåðýíöû³?

Êàíòàêòû:

Å-mail:

íóìàð òýëåôîíà:

³íøàå (Skype, Viber ³ ã. ä.):

Ñÿì¸ðê³ íà ø÷àñöå

Äóìàþ, ÿê ïà÷àöü, ÿê íàïicaöü ïåðøû ðàäîê. Õàöåëàñÿ, êàá ¸í áû¢ íåéêіì íå÷àêàíûì äëÿ ÷ûòà÷à, ÿê çàðàç êàæóöü, êðóòûì. Óñÿ ñïðàâà ¢ ëi÷áå 77. Àëå ïi÷îãà ¢ ìÿíå íå àòðûìàëàñÿ, òàìó ïà÷íó âåëüìi npocòà:

4-ãà ëicòàïàäà ïàýòó, ïóáëiöûñòó ß¢ãåíó Ãó÷êó cïî-¢íiëàñÿ 77 ãàäî¢. Ñàïðà¢äû, ñïàëó÷ýííå ðàçàì äçâþõ ñÿì¸-ðàê (77) âûãëÿäàå âåëüìi ïðû-ãîæà, áîëüø çíà÷íà, ÷ûì 75. Ëi÷áà 7 ç äà¢íix ÷àñî¢ ïðûâà-áëiâàå iàñòðîëàãà¢, iòýîëàãà¢, i âó÷îíûõ... Íàâàò âiíàðîáû âû-ðàáëÿþöü âiíî, ïðûñâå÷àíàå ãýòàé ëi÷áå - "Ïàðòâåéí-777". Âîñüi çàðàç ïðûéøëi¢ ìàþ ãà-ëàâó âûðàçû: "ñ¸ìàå íåáà", "ñåì äç¸íòûäíÿ", "ñåì öóäà¢ ñâåòó", "ñåì íîò", "ñåì êîëåðà¢ âÿñ¸ëêi", "ñåì êðóãî¢ ïåêëà"... Ïðà ëi÷áó 7 ïðûäóìàíà øìàò ìîâà¢, áûööàì ÿíà ìîæà¢ïëûâàöü íà ë¸ñû ëþäçåé. Àëå ß¢ãåíà Ãó÷êà ãýòà íå òû÷ûööà. Íàâàò äçâå ñÿì¸ðêi íå çàîëüíûÿ ïà¢ïëûâàöü íà ÿãî ë¸ñ. Ó äàíûì ñâàix âåðøà¢ ¸í òàêi ïiøà:
"Àÿ - íå ìû,
ß ñàì ç ñàáîé,
Ñàì ïà ñàáå,
ß áûöü ñàáîé ìîêóñÿ."

Ëi÷áà 77 äà ÿãî äàòûê-íóëàñÿ òàê, ìiìàõîäàì, íà àäçiíàçåíü, i çàñòàíåööà ¢ 4-ì ëiñòàïàäçå, ÿê ãicòàðû÷íàå iìãíåí-íå, à ß¢ãåí Ãó÷êó ñâàiì æûööi, ó ñâà¸é òâîð÷àñöi, y ñâà¸é ãðàìàäñêàé äçåéíàñöi ïîéäçå äàëåé íàïåðàä. Äàðý÷û, ¸í âåëüìi òâîð÷û, âåëüìi àäêàçíû, âåëüìi ïðàöàâiòû ÷àëàâåê. Ñëî-âû, ñêàçàíûÿ Þðûåì Îëåøàì: "Íi äíÿ áåç ðàäêà" òû÷àööà i ß¢ãåíà Ãó÷êà. I íàâàò êàãýòàìó ñâîåàñàáëiâàìó 77-ãàäîâàìó þáiëåþ ¸í ñàì ñàáå ïàäðûõ-òàâà¢ ðàñêîøíû ïàäàðóíàê. Ó ÷ýðâåíi ãýòàãà ãîäà âûéøëà ç äðóêó êíiãà ß¢ãåíà Ãó÷êà "Ìà¸ ïÿöiêíiææà". Ãýòà ôóíäà-ìåíòàëüíû òîì àá'¸ìàì ó 800

ñòàðîíàê. Àëå ãýòû ïàäàðóíàê à¢òàð çðàáiá¢ íå òîëüêi ñàáå, àëå i äàäàíûì ïðûõiëüíiêàì ÿãî òâîð÷àñöi. ß íå áóäó ñïûíÿööà íà áiÿãðàôii ß¢ãåíà Ãó÷êà - õòî çàõî÷à ç ¸é àçíà¸ìiööà, òîé ÿå çíîéäçå. Õà÷ó ñêàçàöü ïðà ïiøàå. Êàëi ñëóõàåø âûñòóïû ïðàäñòàóíiêî¢ áåëàðóñêàé iíòý-ëiãåíöûi, òî ìîæíî ïà÷óöü, ÿê ÿíû ñïàñûëàþööà íà âûêàç-âàííi Áåðíàðäà Øî¢, Ôðûä-ðûõà Íiöøý, Àðòóðà Øàïýí-ãà¢ýðà äû iíøûõ ìóäðûõ àñîá

ìíó¢ø÷ûíû. Àëå æ êíiãi âåð-øà¢ ß¢ãåíà Ãó÷êà - ãýòà ñóöý-ëüíûÿ àôàðûçìû, àôàðûçìû íà ¢ñå âûïàäêi æûööÿ, íà ¢ñå ïàäçåi ¢ ãðàìàäñòâå. Êàëi ÷û-òàåø ÿãî òâîðû, òî ìîæíà çëà-âiöü ñÿáå íà äóìöû, øòî ÷àñàì ¸í ñóïÿðý÷ûöü ñàì ñàáå. Àëå ãýòà íå òàê, ãýòà òâîð÷û ïðû¸ì. À¢òàð ïðîñòà ñòàâiöü ñÿáå íà òîå ìiñöû øàå ìåñòà, ïåðàìÿø÷àå ñÿáå ¢ ãóø÷ó ðàçíûõ ïàäçåé, êàá óñåáàêîâà áà÷ûöü òîå, øòî àäáûâàåööà ¢ ãðàìàäñòâå. Àëå ÿ íå ñòà¢ëþ ïåðàä ñàáîé ìýòû ðàáiöü íåéêi àíàëiç ÿãî òâîð÷àñöi. Òâîð÷àñöü ß¢ãåíà Ãó÷êà ÷àêàå ïðàôåñiéíûõ ëiòàðàòóð-íûõ äàñëåäàâ÷ûêà¢. Àäçíà÷ó òîëüêi, øòî çíà÷íàå ìåñöà ¢ òâîð÷àñöi ß¢ãåíà Ãó÷êà çàéìàå àáàðîíà Ðîäíàé Ìîâû. Ïàêóëü ó íàøàé êðàiíå ¸ñöü òàêiÿ àáà-ðîíöû Ìîâû, ÿíà íå çàãiíå, ÿíà áóäçå æûöü.

"Âûðàêàööà ìîâû ðîäíàé -
Ãýòà æ äàõ ç äóøû
Çðûâàöü."
(Ôîðìóëà òðàâû.)

Âiíøóþ ß¢ãåíà Ãó÷êà ç òàêiì óöàëî¢íûì þáiëåÿì - 77-ãîääçåì i æàäàþ ÿìó ñóñòðýöü 88-ãîääçå, 99-ãîääçå. À íàäà-ëåé, ÿê àòðûìàåööà. I ÷àêàåì íîâûõ êíiã.

Iëëÿ Êîïûë,
÷ûòà÷ i ïàäïic÷ûê
"Íàøàãà ñëîâà".

Íà ôîòà: 1. Êîïûë, Áà-ñàëûãà, Ãó÷êî. 2. Íà ïåðøûì ïëàíå: Ãó÷êî, Òðàâåíü, Êî-ïûë.

Íå òðýáà ñàáàêà ¢ êâàòýðû

Óñ¸ áîëüøàÿ êîëü-êàñöü áåëàðóñê³õ ³ çàõîäí³õ øêàäîíí³êà¢ ïàñáàëÿþöü áå-ëàðóñàì ëþá³öü ïðûðîäó. Áåç ñàáà÷àê ³ êîö³êà¢, ö³ áà÷ûöå, áåëàðóñê³ÿ êâàòýðû æûöü íå ìîãóöü.

Ï³ñüìåíí³ê, äîêòàð íà-ðîäíàé ìåäûöûíû Âàëåð Ñàíü-êî ïðàíàë³çàâà¢ íîâà¢âÿäçåí-íå ç äàñëåä÷ûöê³õ ïàç³öûé. Òû-ñÿ÷àãàäîâàÿ òðàäûöûÿ, ó òûì ë³êó äà¢í³øí³ÿ ïëàñòû ïðûêìå-òàâàñö³, äîêàçíà ñâåä÷àöü: êîæ-íàé ³ñòîòå ïðûðîäàé àäâåäçåíà ñâà¸ ìåñöà äëÿ ³ñíàâàííÿ.

Ñàáàêê ³ êîøàê ïàòðýáíà ïàâàæàöü. Ñïåöûÿë³ñòàì³ íå-ñïåöûÿë³ñòàì³ ìíîãà³õ êðà³í ñâå-òó ¢ ðîçíûÿ ÷àñû ñïðàâÿäë³âà ³ äîêàçíà øìàò ñêàçàíà íà àáà-ðîíó ñàáàê³. ¨í ïàòðýáíû õëå-áàðîáó ïîáë³ç õàòû, äà÷í³êó, àõî¢í³êó, ïàëÿ¢í³÷àìó, âî³íó, ì³ë³öûÿíåðó, äàñëåä÷ûêó ¢ ëà-áàðàòîðû³. Ïðû íîñ³öü êà-ðûñöü ëåêàðàì, ìûòí³êàì.

Óïåðøûíþ ¢ Áåëàðóñ³ àìàòàðàì âà¢íÿíàé æûâ¢íàñö³ ¢ êâàòýðàõ êí³ãà "Ñàáàêà ¢ êâàòý-ðû - ñÿáðà ö³ âîðàã. Øòî êà-æóöü ïðà ãýòà íàðîäíûÿ ïðû-êìåòû", 2017, 96 ñòàð., ðàñ-ïëþ ø÷âàå âî÷û. Ïðîñöåíüêàå ïûòàííå - ÿêàÿ êàðûñöü àä ñà-áàê³ ¢ ãàðàäñêîé êâàòýðû - àò-ðûìë³âàå àäíàçíà÷íû âûâàä. Àäìî¢íû.

Ó êàíöû êàñòðû÷í³êà íà ïðýçåíòàöû³ êí³ã³ ¢ Ë³äñêàé ðà¸ííàé á³áë³ÿòýöû áûëî íÿìà-ëà á³áë³ÿòýêàðà¢ ç ãîðàäà ³ ðà¸íà. Ëþäç³, ÿê³ÿ ëþáÿöü êí³ã³ íå çà ìàòàðñòâà, à ïðàôåñ³éíà, ðàçá³ðàþööà ¢ êí³æíûì âåðõà-ãëÿäñòâå ³ ïåíñòâå, àäçíà÷ûë³ ïðàðîáëåíóþ à¢òàðàì öÿæêóþ ïðàöó.

Ñàáðà¢ ¸í ïðûêìåòû ¢ ñòàðûõ ëþäçåé çà äçåñÿö³ãîääç³ ïàåçäêàõ ïà Áåëàðóñ³, ó â¸ñêàõ ³ ìÿñòý÷êàõ, áàëüí³öàõ, âûâó-äç³¢ ç àðõ³âà¢, ñòàðàáûòíàé ë³òà-ðàòóðû, âûòàíöàâà¢ ó âåø÷ó-íî¢, øàïòóíî¢. Êëàñ³ô³öûðàâà¢ ïà ìíîã³õ çëàáàäç¸íûõ òýìàõ-óïëûâó íà áåëàðóñêàå æûöö¸ ãàðýëê³, êóðåâà, ëàÿíê³, ³íòýð-íýòíûõ çààáàâàê, íàðêàòû, ñàìà-çàáîéñòâà¢, àäìîâû àä âåðû ïðîäêà¢... Àñàáë³âà âûðàçíûÿ íàðîäíûÿ ïðûêìåòû íà íåïà-òðýáíàñöü ïðûñóòíàñö³, ñàáàê ³ êàòî¢ ó ãàðàäñêîé êâàòýðàõ. Ïðàñòà¢ëåíàÿ ÷ûòà÷àì êí³ãà âûêë³êàëà ñòàíî¢÷ûÿ âîã-ãóê³.

Ö³êàâà âûêàçâàë³ñÿ ïðà êí³ãó á³áë³ÿòýêàðû Òýðýçà Âà-ëÿð'ÿíà¢íà ×àéêî, Ãàë³íà Ðà-ìàíà¢íà Êóðáûêà, Ñâÿòëàíà Êàíñòàíö³íà¢íà Íåíàðòîâ³÷, ³íøûÿ. Ïàäêðýñë³ë³, øòî ïðû-êìåòû äçåé í³÷àþöü íàïðàìóþ ³íå íàïðàìóþ íà¢òðûìàëüí³êà æûâ¸ëû ¢ ãàðàäñêîé êâàòýðû, äçÿöåé. Çà÷àñòóþ ïðûêìåòû ¢ êí³çå ¢òîðàööà, ñóìûñíà ³ íåñó-ìûñíà.

Óðàæâàë³ ø ìàòë³ê³ÿ ïðûêëàäû äàìî¢íàñö³ ãýòàé æû¢íàñö³ ¢ ÷àëàâå÷ûì æûëë³.

Õ³áà ãýòà íàðìàëüíà, êàë³ ðàíåé ñåì'³³ ìàëûøíÿ õâà-ë³ë³ñÿ, øòî äàãëÿäàþöü êóðàê ³ ïàðàñÿòàê, óìåüñòâàì ïðà-öàâàöü, öÿïåð ãðàìàòíûÿ äàðî-ñëûÿ çà÷àñòóþ âó÷àöü ìàëûõ ëÿ÷ûöü êâàòýðíûõ æûâ¸ë, ãó-ëÿöü, óìåëà äàïà÷ûâàöü, ÷àñ-öåé åçäç³öü íà ïî¢äçåíü.

Ìàëþíàê ó öýëûì ïà Áåëàðóñ³ ïàêàçâàå áåçðàäàñíû: ïðûâåäçåíà ¸ë³ñüêààëüíûõ íîâ³ñî¢... Àñàáë³âà âûðàçíûÿ ...

Áåëàðóñ³ âûãëÿäàå íåïðûãëÿä-íûì. Çà øýñöü ìåñÿöà¢ 2015 ãîäà ïà àíòûðàá³÷íóþ äàïà-ìîãó çâÿðíóë³ñÿ 10 233 ÷àëà-âåê³, áîëüø ÿê 7 000 ÷àëàâåê àòðûìë³âàë³ ïðû ø÷ýïê³ ñó-ïðàöü øàëåíñòâà. 70 % ç³õ êàí-òàêòà¢àë³ ç ñàáàêàì³. Õòî öàëóå êàòî¢ ³ ñàáàê, àòðûìë³âàå ³í-ôåêöû³, áàêòýðû³.

Çà ëåòà ø í³ ãîä (2016) ó Áåëàðóñ³ àäñòðàëÿë³ ö³ ¢ñû ï³ë³ 69 òûñÿ÷ áåäçÿæíûõ ñàáàê. Ó äâóõ ì³ëü¸ííûì Ìåíñêó ÷àòû-ðû òûñÿ÷û.

Âàðòà ñóïûíÿöü âûñòà-¢ê³, ôåñòûâàë³ ãýòàé æû¢íàñö³ øòî øûðîê³ì ôðîíòàì ³äóöü ïà âÿë³ê³õ ³ ìàëåíüê³õ ãàðàäêàõ, øêîëàõ.

Óäçåëüí³ê³ àáìåðêà-âàííÿ ³ à¢òàð äç³â³ë³ñÿ, ÷àìó ¢ áàëàñíûõ öýíòðàõ, íàâàò ó ñó-ñåäíÿé ç Ë³äàé Áÿðîçà¢öû, ïðà-âîäçÿööà âûñòà¢ê³ ñàáàê ³ êà-òî¢, à ïðà àãëÿäû êóðýé, ãóñåé, êàðî¢, êîíåé íå ÷óâàöü íàâàò ó ñòàë³öû.

Àëåíà Áûñòðûöêàÿ,
íàìåñí³ê äûðýêòàðà Ë³äñêàé ðà¸ííàé á³áë³ÿòýê³.

Ìàëþíàê ó öýëûì ïà

Ðýäàêòàð Ñòàí³ñëà¢ Âàöëàâà³÷ Ñóäí³ê

Çàñíàâàëüí³ê:
ÒÁ Ì³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû.
Ïàñâåä÷àííå àá ðýã³ñòðàöû³ ¹ 908 àä 18 ñíåæíÿ 2009 ã. âûäàäçåíà Ì³í³ñòýðñòâàì ³íôàðìàöû³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü.
Àäðàñ ðýäàêöû³:
231293, Ë³äñê³ ð-í, â. Äàë³íà.
Àäðàñ äëÿ ïàø òîâûõ àäïðà¢ëåííÿ¢:
231282, ã. Ë³äà-2, ï/ñ 7.
Å-mail: naszaslowa@tut.by

Ðýäàêöûéíàÿ êàëåã³ÿ:
Àëåíà Àí³ñ³ì, Þðàñü Áàá³÷, Þëÿ Áàæîê, Ìàðûÿ Áàðàâ³ê, Àëÿêñåé Êàðïåíêà, Ýëà Îë³íà, ²ãàð Ïðàêàïîâ³÷, Àëÿêñåé Ïÿòêåâ³÷, Ñòàí³ñëà¢ Ñóäí³ê, Ïàâåë Ñöÿöêî, Àëåã Òðóñà¢, Äçÿí³ñ Òóøûíñê³, Àëÿêñåé Øàëàõî¢ñê³.
http://naszaslowa.by/ http://pawet.net/
http://kamunikat.org/ http://tbm-mova.by/
http://nashaslova.mns.by/

À¢òàðû öàëêàì àäêàçíûÿ çà ïàäáîð ³ äàêëàäíàñöü ïðûâåäçåíàé ³íôàðìàöû³. Ðýäàêöûÿ ðóêàï³ñû íå âÿðòàå.

Ãàçåòà íàäðóêàâàíà ¢ Ë³äñêàé äðóêàðí³.
231300, ã. Ë³äà, âóë. Ëåí³íñêàÿ, 23.
Âûäàâåö: Óñòàíîâà ³íôàðìàöû³ "Âûäàâåöê³ äîì ÒÁ Ì".
Ãàçåòà ïàäï³ñàíà äà äðóêó 6.11.2017 ã. ó 17.00. Çàìîâà ¹ 2451.
Àá'¸ì 2 äðóêàâàíûÿ àðêóøû. Íàêëàä 1500 àñîáí³êà¢.
Ïàäï³ñíû ³íäýêñ: 63865.
Êîøò ïàäï³ñê³: 1 ìåñ.- 1,43 ðóá., 3 ìåñ.- 4,29 ðóá.
Êîøò ó ðîçí³öó: ïà äàìîâëåíàñö³.